

Årsrapport 2023

15. mars 2024

Innhold

I. Leders beretning	3
II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
III. Årets aktiviteter og resultater	10
IV. Styring og kontroll i virksomheten	26
V. Vurdering av framtidutsikter	29
VI. Årsregnskap	30
VII. Vedlegg	41

I. Leders beretning

Overordnede vurderinger

Min vurdering er at Valgdirektoratet har lyktes godt i 2023, og valggjennomføringen ble gjennomført på en sikker og korrekt måte. Valgdirektoratet opplevde utfordringer med ytelsen i valgsystemet på valgdagen knyttet til presentasjonen av valgresultatene. Utfordringene ble løst på en god og effektiv måte, med en kollektiv og bred innsats i alle ledd i organisasjonen. Det viste seg at ytelsesutfordringene som inntraff på valgdagen skyldtes funksjonelle endringer i valgsystemene (EVA), som fikk helt uforutsette konsekvenser for ytelsen i systemene. EVA er et stort og komplekst system som håndterer alle lovfestede valg i Norge. Denne kompleksiteten gjør funksjonelle endringer og all videreutvikling svært krevende. Denne kompleksiteten må vi gi økt fokus i vårt videre arbeid med valgsystemene, og vi må etterstrebe forenkling og mer modulær oppbygging av løsningene. Dette vil være ressurskrevende og samtidig gjøre at forestående systemendringer blir mer omfattende.

Samtlige oppdrag og kritiske oppgaver er gjennomført i henhold til plan, og organisasjonen har vist stor evne til omstilling og fleksibilitet for å sikre gode tjenesteleveranser.

Vi har videreført arbeidet med sikkerhet og beredskap frem mot valget i 2023. I lys av nasjonalt og internasjonalt trusselbilde, og hendelser knyttet til valg i andre land, har vi organisert testing og kvalitetssikring av systemene våre i tett samarbeid med nasjonale sikkerhetsmyndigheter og andre eksterne aktører.

Vi har nådd våre mål i 2023 takket være dyktige og engasjerte medarbeidere med høy kompetanse, stor arbeidskapasitet og innsatsvilje. Et nært og godt samarbeid med Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), Nasjonale sikkerhetsmyndigheter (NSM) og andre viktige samarbeidspartnere, er også et viktig bidrag til at Valgdirektoratet når sine mål.

Viktige prioriteringer

Oppdraget i tildelingsbrev og instruks

Aktivitetene i 2023 har hovedsakelig vært rettet mot forberedelser til og gjennomføring av valgene i 2023. Samtidig har vi fortsatt utviklingen av organisasjonen både med hensyn til kompetanse og kapasitet. Vårt overordnede fokus i dette arbeidet har vært å videreføre og utvikle rutiner og systemer videre på en måte som opprettholder den høye tilliten til valg i befolkningen.

Parallelt med valggjennomføringen har vi også jobbet med avklaringer og planlegging av implementering av ny valglov til stortingsvalget i 2025. I tillegg har vi utviklet tjenester og systemstøtte for gjennomføring av folkeavstemninger i tidligere Søgne og Songdalen kommuner.

Det vises ellers til utdypende redegjørelse i kapittel «Årets aktiviteter og resultater».

Organisasjon og styring

Valgdirektoratets oppdrag stiller store krav til effektiv og god samhandling, både internt og med eksterne parter. Valgdirektoratet har en operativ organisering med tjenesteteam som er sammensatt med ressurser fra alle fagområdet, og som støttes med administrative tjenester og fagkompetanse etter behov. Eierskap og ansvar for virksomhetens samlede tjenesteportefølje ligger hos ledelsen, mens tjenesteteamene forvalter og videreutvikler sine tjenesteområder innenfor definerte rammer.

Linjeorganisasjonen har som formål å organisere og styre den løpende driften, sikre ressurser og nødvendig kompetanse for tilrettelegging og videreutvikling av direktoratets tjenester i valggjennomføringen.

Styringsmodell, roller og ansvar er beskrevet i virksomhetens styrende dokumenter. Den enkelte medarbeiders rolle(r)

varierer i de forskjellige faser av valggjennomføringen basert på kompetanse og kapasitet.

Veiledning og opplæring

En av Valgdirektoratets aller viktigste oppgave er å tilby veiledning og opplæring til kommunene og fylkeskommunene i alle faser av valggjennomføringen. Vår veiledning og opplæring er i stor grad digital, understøttet av regionale fysiske konferanser og brukermøter.

Informasjon

En sikker og god valggjennomføring krever også målrettet informasjon. Valgmedarbeiderportalen er vår viktigste informasjonskanal til kommunene og fylkeskommunene. Velgerne når vi primært på valg.no, sosiale medier, og gjennom kampanjer. Kommuner og interesseorganisasjoner får tilgang på informasjonsmateriellet vårt og publiserer dette i sine kanaler. Vi vurderer kontinuerlig informasjonsbehovet gjennom hele valggjennomføringen. Informasjonsbehov knyttet til lokale forhold håndteres av den enkelte kommune. Vi håndterer mediehenvendelser og leverer valgresultater på valgnatten. Vi besvarer også direkte henvendelser fra velgerne.

Rekruttering og kompetansebygging

Rekrutteringer i 2023 har vært rettet mot å sikre nødvendig kapasitet innen fag- og systemstøtte i valggjennomføringen. Organisasjonsutvikling og kompetansebygging har vært en prioritert aktivitet, og dette er en av de viktigste suksessfaktorene for vår måloppnåelse. Organisasjonen er ved inngangen til året godt rustet til å ivareta samfunnsoppdraget, og min vurdering er at vi har tilstrekkelige rammer og nødvendige ressurser til planlagte aktiviteter i 2024 og frem mot valggjennomføringen i 2025.

Sikkerhet og beredskap

Valgdirektoratet har gjennom 2023 videreført arbeidet innen sikkerhet og beredskap, og iverksatt en rekke tiltak for å styrke sikkerheten i alle faser av valggjennomføringen. Arbeidet har vært gjennomført i tett og god dialog med nasjonale sikkerhetsmyndigheter og tiltak er iverksatt basert på tester, revisjoner og kontinuerlig vurdering av trusselbildet. Arbeidet har høyeste prioritet, og vår vurdering er at dette har vært et vesentlig bidrag til vårt overordnede mål om å bidra til korrekt og tillitvekkende valggjennomføring.

Mvh.

Bjørn Berg
Direktør, Valgdirektoratet

15. mars 2024

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Valgdirektoratet er et ordinært statlig forvaltningsorgan (bruttofinansiert) underlagt Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD).

Valgordningen og gjennomføringen av valg skal ivareta frie, direkte og hemmelige valg. Tilliten til valgordningen og valggjennomføringen er høy i befolkningen, og det er et mål at den høye tilliten opprettholdes. Kommunene og fylkeskommunene har ansvaret for forberedelsene og gjennomføringen av valg.

Departementet har det overordnede ansvaret for valggjennomføringen som nasjonal valgmyndighet. Valgdirektoratet har det operative ansvaret på statlig nivå for forberedelse og gjennomføring av valg til Stortinget, fylkesting, kommunestyre og direkte valg til kommunedelsutvalg. Direktoratet skal bistå Sametinget i forberedelsen og gjennomføringen av sametingsvalg. Direktoratet skal også bistå Longyearbyen lokalstyre med avvikling av lokalstyrevalg.

Valgdirektoratet drifter og forvalter et elektronisk valgadministrasjonssystem (EVA), og gir veiledning til kommuner og fylkeskommuner i bruken av systemet.

Valgdirektoratet veileder og formidler kunnskap til kommuner, fylkeskommuner og øvrige interessenter om regelverk og andre virkemidler i valggjennomføringen. Direktoratet bidrar i utvikling av lovarbeidet, og har en faglig rolle med hensyn til å forvalte og formidle kunnskap på sitt fagfelt.

Valgdirektoratet er samlokalisert med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) for å dra nytte av fellestjenester og felles rammeavtaler.

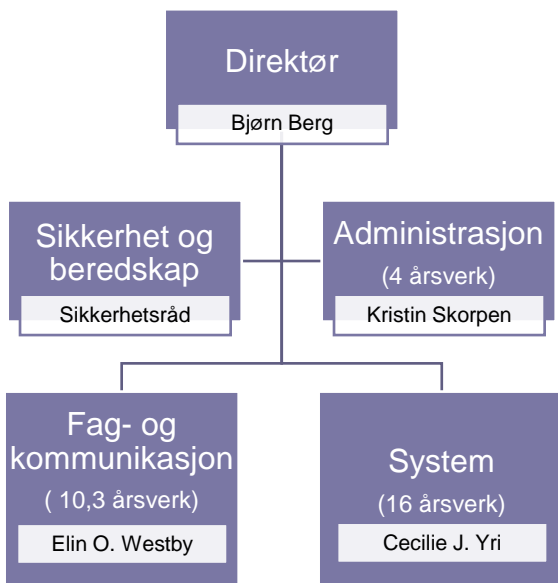
Organisasjon og ledelse

Valgdirektoratet er linjeorganisert med stabsfunksjoner og fagavdelinger, samt en tjenestestruktur på tvers av virksomheten for å ivareta tjenesteutvikling og tjenesteleveranser i valggjennomføringen. Organiseringen skal sikre nødvendig kapasitet og kompetanse for å levere virksomhetens samfunnsoppdrag og nå virksomhetens overordnede mål.

Linjeorganisasjonen

Linjeorganisasjonen har som oppgave å organisere og styre den løpende driften av virksomheten, sikre og videreutvikle virksomhetens samlede kompetanse og kapasitet, samt å forvalte ressursene i direktoratet på en effektiv og god måte for å nå virksomhetens overordnede mål. I 2023 er det foretatt en midlertidig endring i organisasjonskartet. Ansatte i avdelingen for kommunikasjon er overført til fagavdelingen. Fagavdelingen er nå ansvarlig for fag og kommunikasjon. Valgdirektoratet vil foreta en evaluering av organisasjonsendringen og vurdere om den skal gjøres endelig.

Figur 1. Organisasjonskart pr. 31.12.2023:

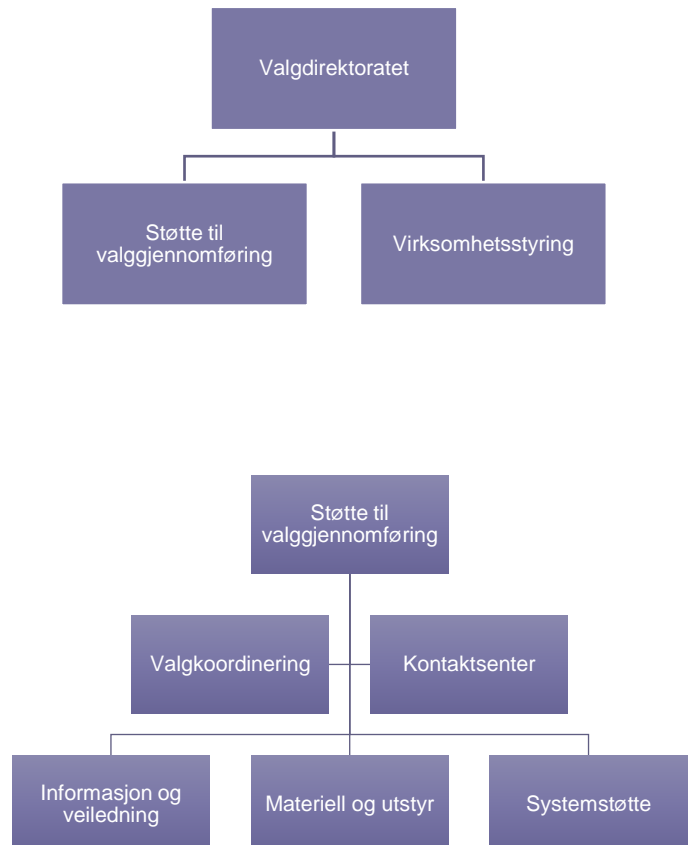
Tjenesteorganisering og tjenesteporteføljen.

Direktoratets støtte til valggjennomføringen er organisert i tjenester som planlegges, tilrettelegges og leveres i henhold til fastsatte planer med tidsfrister. Valgdirektoratets tjenester er dokumentert i en egen tjenesteportefølje med tilhørende porteføljestrategi. Hver av tjenestene er dokumentert i egne tjenestebeskrivelser.

Valgdirektoratet arbeider etter en tjenestestruktur, og en arbeidsmetode, for å styrke samhandlingen blant medarbeiderne. Det er innført en teamstruktur basert på selvstyrte team (autonome team) med fokus på kollektivt ansvar for tjenesteleveranser og måloppnåelse for teamet.

Tjenesteteamets leveranser til valggjennomføringen blir styrt gjennom valgkoordineringen og fremstår som milepæler i hovedplanen for valggjennomføring. Hovedplanen for valggjennomføring viser alle direktoratets eksterne leveranser og milepæler knyttet til fasene i valggjennomføringen.

Figur 2. Tjenestestruktur:

Tabell 1. Utvalgte hovedtall (i millioner kroner)¹

	2021	2022	2023
Antall ansatte ²	32	30	34
Antall avtalte årsverk ³	32	30	33
Antall utførte årsverk ⁴	30	27	32
Samlet tildeling ⁵	104,4*	57,7	112,2
Utnyttelsesgrad ⁶	89%	88%	86%
Driftsutgifter ⁷	91,0	51,0	96,6
Lønnsandel av driftsutgifter ⁸	35%	58%	37%
Lønnsutgifter per årsverk	0,99	1,05	0,96
Utgifter til utvikling, drift og forvaltning av EVA ^{9**}	17,1	13,6	19,3
Utgifter til opplæring av kommunene og fylkeskommunene ^{10**}	2,6	0,7	4,9
Utgifter til informasjon til velgerne ^{11**}	9,3*	0,4	7,5
Utgifter til informasjon og veiledning til kommunene/fylkeskommunen ^{12**}	0,4*	0,3*	0,8

Valgdirektoratets økonomiske ramme varierer svært mye fra et mellomvalgår til et valgår. Budsjettrammen dobles i et valgår, slik artskontorrapporteringen i årsregnskapet kap. VI viser. For å gi en sammenligning av ressursbruk over tid er det derfor naturlig å sammenligne valgår med tidligere valgår. Under følger korte kommentarer som gjelder sammenligning av nøkkeltallene i valgårene 2021 og 2023.

Tabellen over utvalgte nøkkeltall viser at driftsutgiftene er ca 7,8 millioner kroner høyere i 2023 sammenlignet med 2021. Tildeling for 2023 omfatter prop 118 S og Innst. 490 S (2022-2023). Tildeling for 2021 er redusert med midler Valgdirektoratet avga gjennom året på 15 millioner kroner,

¹ 2021 og 2023 er valgår, hvor utgiftene økes fordi det er valg gjennomføring. Inkl. post 01 og post 70

² Kilde: SSB

³ Kilde: SSB

⁴ Kilde: DFØ

⁵ Samlet tildeling over kap. 578, post 01-29

⁶ Samlet forbruk over kap. 578, post 01-29 sammenlignet med tildelt beløp.

⁷ Inkluderer alle utgifter i Valgdirektoratet over kap. 578, post 01.

⁸ Inkluderer lønn til faste og midlertidige ansatte.

⁹ Inkluderer utgifter til utvikling, drift og forvaltning av EVA, herunder utgifter til innleid kompetanse

mens det i bevilgningen for 2023 kun er tatt høyde for avgivelse av 8 millioner kroner. Dette er årsaken til at bevilgning for 2023 er betydelig høyere enn i 2021. Det er en noe lavere utnyttelsesgrad i 2023, det vil si at en lavere andel av tildelte midler er benyttet i 2023 enn i 2021, til tross for at driftsutgiftene er langt høyere. Forklaringen ligger i den økte samlede tildelingen, og er en naturlig følge av den, jfr. omtale av vurdering av vesentlige forhold i kap. VI.

Også lønnsandelen av driftskostnadene er høyere i 2023 enn i 2021. Det betyr at det er brukt mer til lønn i 2023 enn i 2021, jf. note 2 i kap VI om årsregnskapet. Økningen skyldes blant annet at Valgdirektoratet har i større grad hatt alle stillinger besatt gjennom hele året enn det som var tilfellet i 2021 og 2022. Det har vært flere utførte årsverk i 2023 sammenlignet med i 2021. Lønnsoppgjøret i 2023 har også vært en årsak til økningen i lønnsandelen. Valgdirektoratet hadde et lønnsoppgjør på 6,5 prosent i 2023 og i 2021 og 2022 lå de på henholdsvis 4,8 prosent og 3,1 prosent.

Som tidligere nevnt jobber direktoratet tverrfaglig og i team. En liten andel ressurser brukes til ledelse og administrasjon, men hovedaktiviteten er direkte knyttet til tjenesteproduksjonen. Dette betyr at hovedandelen av lønnsutgiftene i direktoratet inngår i tjenesteproduksjonen, se tabell 2 Årsverk, lønn m.m, og eksterne ressurser fordelt på tjenesteleveranser under mål 1 i kap. III.

Utgifter til utvikling, drift og forvaltning av EVA er økt med 2,2 millioner kroner fra 2021 til 2023. De siste årene har direktoratet et større fokus på sikkerhet, noe som har ført til en økning av utgifter.

Det har skjedd en økning i utgiftene til opplæring av kommuner og fylkeskommuner fra 2021 til 2023. I 2021 foregikk opplæringen digitalt gjennom e-læringskurs og opplæringsfilmer grunnet korona. I 2023 foregikk denne opplæringen både fysisk og digitalt. De fysiske, regionvise valgkonferansene foregikk 6 steder i landet, og var mer kostnadskrevenende. Se nærmere omtale i avsnittet om opplæring i kapittel 3.

Utgifter til informasjon til velgerne er naturlig nok høyere i valgår. Når valget nærmer seg, øker disse utgiftene. Utgiftene har gått ned fra 2021 til 2023 med 1,8 millioner kroner. Dette skyldes at direktoratet i 2021 brukte en del midler på å utvikle valg.no, informasjonsnettsiden til brukerne. Utgiftene i 2023 bestod i hovedsak av vedlikehold av nettsiden Valg.no.

¹⁰ Inkluderer Valgdirektoratets utgifter til opplæringen av landets kommuner og fylkeskommuner

¹¹ Inkluderer Valgdirektoratets utgifter til informasjonskampanjer, kunngjøringer, annonsering og informasjonskanalen valg.no

¹² Inkluderer utgifter til utvikling av valgmedarbeiderportalen.no.

*Tallene er korrigeret i forhold til publisert årsrapport i 2022

**Lønns- og administrasjonsutgifter fordelt på tjenester vises i tabell 2.

Utgifter til informasjon til kommunene/fylkeskommunene er høyere i valgår. Utgiftene har økt fra 2021 til 2023. De økte utgiftene skyldes mer midler brukt på utvikling og forvaltning av Valgmedarbeiderportalen (VMP) i 2023, blant annet i tilknytning til omvalget i Moss.

Konsulenttjenester

I Fellesføringene i tildelingsbrevet for 2023 ble virksomhetene bedt om å arbeide for å redusere konsulentbruken på områder der det ligger til rette for å bruke interne ressurser og kompetanse. Utover informasjons- og holdningskampanjer skal tjenester fra kommunikasjonsbransjen som hovedregel ikke benyttes.

Utgifter til konsulenter fordeler seg i 2023 slik figur 3 viser, mellom de ulike tjenestene.

Figur 3. Konsulentutgifter 2023

Tjenester innen utvikling av programvare og IKT-løsninger utgjør 36 prosent av konsulentutgiftene i 2023. Disse utgiftene gjelder systemutvikling og sikkerhet i forbindelse med klargjøring av EVA til valg 2023. Dette gjelder innen områdene brukervennlighet, systemsikkerhet, kildekode revisjon og utvikling av informasjonsportaler og nettsider.

Andre konsulenttjenester, som utgjør over 40 prosent av konsulentutgiftene, omfatter i hovedsak tilpasning av veiledningsmateriell til et nytt valg, blant annet konvertering av e-læring fra valget i 2021 til valget i 2023. Andre konsulenttjenester inneholder også vedlikehold og drift av valgmedarbeiderportalen.

Kjøp av tjenester til organisasjonsutvikling og kommunikasjonsrådgivning omfatter 22 prosent av total konsulentbruk. Organisasjonsutvikling gjelder medarbeiderutvikling og ledelsesutvikling.

Kommunikasjonsrådgivning gjelder produksjon av informasjonsfilmer i studio i 2021. I 2023 var utgiftene knyttet til webinar til valgkonferanse, introduksjonsvideo til

prøvevalg, oppdatering av informasjonsmateriell og tilpasning til kommunestyre- og fylkestingsvalg 2023.

Kommunikasjonsrådgivning dekker tjenester til design, språkvask, visuell profil o.l. Valgdirektoratet benyttet konsulenttjenester til oversettelse av valginformasjon til andre språk. Skriftlig informasjonsmateriell skal oversettes til flere språk, og direktoratet har ikke egne ressurser til dette. For at oversettelser skal være korrekte og med god kvalitet, har det vært nødvendig å benytte eksterne konsulenttjenester. Blant annet har det vært en oversettelse av valgåndboka i 2023.

Utvikling

Figur 4 viser utvikling i konsulentutgifter fra 2019 til 2023. Samlet er konsulentutgiftene sterkt redusert. Det har skjedd en reduksjon både i kjøp av tjenester til organisasjonsutvikling og kommunikasjonsrådgivning, og til andre konsulenttjenester. Det vises til note 3 for tall knyttet til konsulenttjenester og fremmede tjenester.

Figur 4. Utvikling i konsulentutgifter

Utgifter til kjøp av konsulenttjenester til utvikling av programvare, IKT-løsninger mv. gikk ned i 2021, for så å øke igjen i 2023. Valgdirektoratet hadde flere større utviklingsoppgaver i 2023, herunder utvikling av valgresultat.no, ny listeforslagsløsning og protokollering av valg. Det var også ekstra utgifter knyttet til omvalg i Moss og forberedelse på folkeavstemning for Søgne og Songdalen i 2023.

Kjøp av konsulenttjenester til organisasjonsutvikling, kommunikasjonsrådgivning mv. har gått ned fra 2021 til 2023. Dette skyldes at Valgdirektoratet leide inn konsulenthjelp for å lage digitale filmer og e-læringer til digital valgkonferanse i 2021. Utgiften til konsulenter var langt lavere i 2023, da konferansen i hovedsak ble holdt fysisk av direktoratets ansatte.

Det har vært en sterk reduksjon i utgifter knyttet til kjøp av andre konsulenttjenester. I 2021 hadde direktoratet ekstra utgifter som ikke var aktuelle i 2023, som for eksempel en beredskapskampanje knyttet til pandemien og en utredning for å kartlegge behov for ressurser. Dette var to

engangsoppdrag til konsulenter som det ikke var behov for i 2023. Direktoratet kjøpte også konsulenttjenester for å drive med sikkerhetsarbeid og kompetanseoverføring i sikkerhetsarbeid i 2021. I 2023 var det ikke behov for å kjøpe denne tjenesten i like stor grad, da direktoratet selv hadde økt kompetanse på området.

Direktoratet har samtidig med reduksjon i utgifter til konsulenter, hatt økte lønnsutgifter. For å sikre effektiv drift og redusere utgifter er det en planlagt handling å øke kapasitet og kompetanse i organisasjonen, samtidig med å redusere utgiftene til eksterne konsulenter. Likevel vil det fortsatt være et behov for å sikre leveransen på vesentlige områder med bruk av eksterne ressurser.

III. Årets aktiviteter og resultater

Samlet vurdering

Prioriteringer

Evalueringene over tid viser at direktoratet har levert stabile og gode tjenester siden valget i 2017. Analysen etter valget i 2021 avdekket ikke behov for å gjøre større endringer i tjenesteleveransene.

Prioriteringene fram mot valget i 2023 har derfor vært å videreføre eksisterende strategier og interne målsettinger, med kun forsterking og spissing av informasjons-, opplærings- og veiledningstilbud på særlig viktige områder. Eksempler på slike er tilbudet til nye og mindre erfarne valgansvarlige, opplæringsprodukter rettet mot valgmedarbeidere som møter velgerne i valglokale, og veiledningen av kommunene i tema tilgjengelighet ved valg.

Direktoratet har også fokus på at mennesker lærer forskjellig, og har derfor gitt opplæring og veiledning på flere måter og i ulike kanaler. Samtidig har det vært fokus på å gi mest mulig informasjon og veiledning til kommunene og fylkeskommunene digitalt. Begge disse to har som mål at direktoratets informasjon, opplæring og veiledning skal nå fram til flest mulig av valgansvarlige og valgmedarbeidere.

Innenfor systemstøtten har direktoratet prioritert oppdateringer av sikkerhet og arbeidet med å forbedre sikkerhet i løsningene. Det er også gjort noen forbedringer i brukervennligheten. Valgdirektoratet arbeider fortløpende med effektivisering og modernisering av tjenesteporteføljen, med digitalisering som et viktig virkemiddel. Digitale valgkort til velgere med informasjon om valg, ble videreført til valget i 2023. Løsningen for elektronisk innsamling av underskrifter til listeforslag er videreutviklet og forbedret, for å ivareta partienes behov bedre. Forbedringen har også gitt gevinster ved forenkling av kommunenes behandling av listeforslagene.

Et internasjonalt trusselbilde i stadig endring forsterker betydningen av sikkerhet og beredskap i valggjennomføringen. Direktoratet har videreført og intensivert arbeidet for å øke sikkerheten og redusere risiko og sårbarhet i alle ledd innenfor sine ansvarsområder. Fram mot valget i 2023 har Valgdirektoratet fulgt utviklingen i trusselbildet tett som en følge av krigen i Ukraina, og har styrket egenberedskapen i takt med utviklingen.

Det er flere av FNs bærekraftsmål som er viktige for Valgdirektoratet. Det er spesielt vurdert at målene 5, 8, 12 og 16, som er likestilling mellom kjønnene, ansvarlig arbeid og økonomisk vekst, ansvarlig forbruk og produksjon, og fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner, treffer direktoratets samfunnsoppdrag.

Valgdirektoratet jobber langsiktig med bærekraftmålene for å ha en troverdig organisasjon, og opprettholde og ivareta tilliten til demokratiet. Når det gjelder mangfold og likestilling vises det til likestillingsredegjørelsen i vedlegg 1 Registreringsskjema for tiltaksrapporten og vedlegg 2 Tiltaksoversikt og handlingsplan. Valgdirektoratet har god økonomistyring, ansvarlig regnskapsføring og gjennomfører anskaffelser med fokus på bærekraft. Videre har direktoratet et søkelys på ansvarlig forbruk i planleggingen og gjennomføringen av tjenester og produksjon.

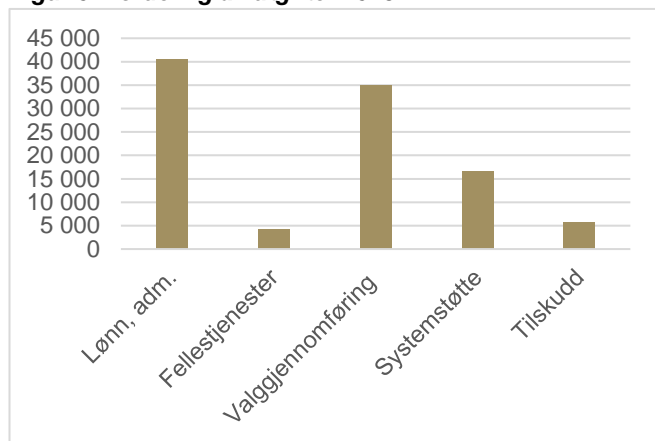
Ressursbruk

Regnskapstall for 2023 viser at Valgdirektoratet har løst sine oppgaver for året innenfor sin bevilgning. Direktoratet har en mindretgift på 15,6 millioner kroner i 2023. Årsaken til mindretgiften, er lavere utgifter i forbindelse med valggjennomføringen og mindre forbruk av konsulenttjenester enn budsjettert. I tillegg har direktoratet mottatt sykepenger og foreldrepenger for ansatte som har vært ute av arbeid. I årsrapportens kap. VI følger en detaljert oversikt over regnskapsåret 2023, og oversikten redegjør for utgifter Valgdirektoratet har hatt i tilknytning til forvaltningen av samfunnsoppdraget.

Som omtalt tidligere varierer Valgdirektoratets aktivitet og økonomisk ramme mye fra et mellomvalgår til et valgår. For å gi en sammenligning av ressursbruk over tid er det derfor naturlig å sammenligne valgår med tidligere valgår.

Valgdirektoratet har i valgår størst andel av samlede utgifter til lønn/administrasjon og valggjennomføring. Direktoratet har også utgifter til fellestjeneste, systemstøtte og tilskudd, men disse er små utgiftsposter sammenlignet med de to førstnevnte. Figur 5 viser fordelingen i utgiftsgrupper i 2023¹³.

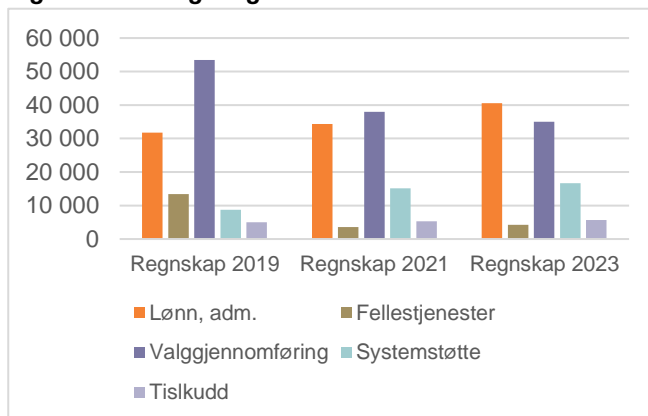
Figur 5. Fordeling av utgifter 2023

Som utvalgte hovedtall i Kap II i viser, har samlede driftsutgifter gått opp fra 2021 til 2023. Figur 6 viser direktoratets største utgiftsgrupper, og det viser utvikling i utgifter fordelt på formål de tre siste valgårene, 2019, 2021 og 2023. Utgifter til lønn/adm har gått opp i perioden 2019 til 2023, mens utgifter til valggjennomføring har gått ned. Utgifter til fellestjenester, systemstøtte og tilskudd har vært ganske lik de siste to årene. Dette ble omtalt tidligere i tilknytning til hovedtabellen.

Årsaken til økning i lønns- og administrasjonsutgifter er flere utførte årsverk, lønnsoppgjør, økt reisevirksomhet etter pandemi og ombygging av lokaler. Etter hvert som direktoratet har funnet sin form, har behovet for kompetanse og omfang av arbeidskraft blitt mer tydelig, og planlagte stillinger er besatt. Samlede lønnsutgifter kommer til uttrykk i Note 2 i Kap. VI årsregnskapet, som også viser arbeidsgiveravgift og pensjonsutgifter knyttet til lønnsutgiftene.

Figur 6. Utvikling i utgifter

Valgdirektoratet har størst utgifter knyttet til lønn og valggjennomføring i et valgår. Lønnsutgiftenes fordeling er omtalt under tabell 2 Årsverk, lønn m.m, og eksterne ressurser fordelt på tjenesteleveranser. Når det gjelder valggjennomføring er det mange elementer som inngår, slik figur 7 viser. Valggjennomføringen består av valginformasjon, valgkort, valgmateriell- og valgutstyr, opplæring, forsendelse av forhåndsstemmer og sikkerhet- og beredskap. Over halvparten av utgiftene til valggjennomføring var knyttet til valgkort og valginformasjon i 2023.

Figur 7. Valggjennomføring

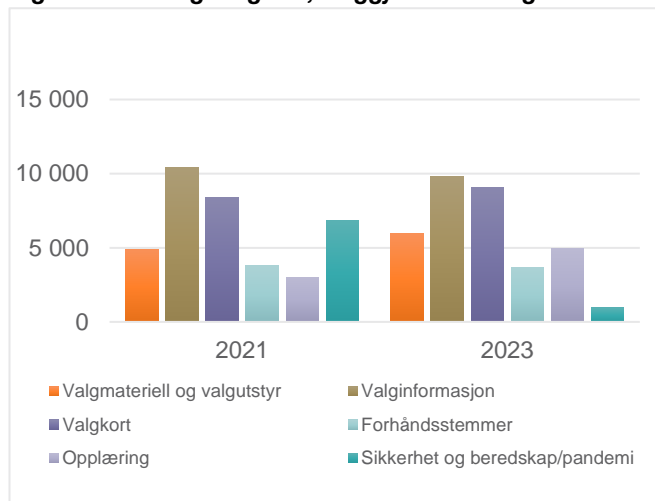
Figur 8 viser utvikling i utgifter til valggjennomføring, som samlet har gått noe ned fra 2021 til 2023. Det fordyrende elementet i 2021 var pandemien, og de tiltakene som måtte være i beredskap knyttet til pandemien. Denne utgiften hadde ikke direktoratet i 2023, og det er hovedårsaken til reduserte utgifter til sikkerhet og beredskap/pandemi i valggjennomføringen.

På den annen side var opplæringsutgiftene høyere i 2023 enn i 2021 som følge av at det kun var digital opplæring under pandemien i 2021. Det var noe økte utgifter til valgutstyr knyttet til utvikling og innkjøp av nye valgavlukker i

¹³ Utgifter ut fra formål slått sammen i hensiktsmessige grupper

2023. Når det gjelder utgifter til valgkort, valginformasjon og forhåndsstemmer var disse ganske like i 2021 og 2023.

Figur 8. Utvikling i utgifter, valggjennomføring

I henhold til styringsparameterne under mål 1 er ressursene brukt til tjenesteleveranser kartlagt. I 2023 var antall utførte årsverk brukt til tjenesteleveranser inkludert sikkerhet og beredskap på 26,8. I kolonne 2 er utgifter til lønn, overtid, reise og konferanser fordelt ut fra antall årsverk. Eksterne ressurser utgjør 8,5 millioner kroner. Tabell 2 viser en oversikt over ressursene fordelt på tjenester. Administrasjon og ledelse er trukket ut av utførte årsverk.

Tabell 2. Årsverk, lønn m.m, og eksterne ressurser fordelt på tjenesteleveranser

Tjenesteleveranser	Antall utførte årsverk	Lønn, overtid og reise	Eksterne ressurser
Informasjon og veiledning til kommuner/ fylkeskommuner	6,7	7,5 mill	
Systemstøtte	12,3	13,9 mill	8,5 mill
Valgmateriell	1,6	1,8 mill	
Kontaktsenter	4,6	5,1 mill	
Sikkerhet og beredskap	1,6	1,7 mill	
SUM	26,8	30 mill	8,5 mill

Ressursbruken kan ikke direkte knyttes til hvert enkelt av de tre hovedmålene som omtales nedenfor. Under hvert av hovedmålene, vil det likevel i omtalen av enkelte tjenester vises til tabeller og figurer knyttet til ressursbruk.

Resultater og måloppnåelse

Valgdirektoratet samfunnsoppdrag framgår av Hovedinstruks og tildelingsbrev. Det kan oppsummeres til at Valgdirektoratet skal bidra til et velfungerende demokrati ved å opprettholde befolkningens tillit til valggjennomføringen. Tildelingsbrevet for 2023 sier at Valgdirektoratets overordnede prioritering for 2023 er å bidra til en korrekt, sikker, åpen og tillitvekkende gjennomføring av kommunestyre- og fylkestingsvalget.

Det er i valgår at resultater og måloppnåelse vurderes, og hovedmål i tildelingsbrev materialiseres. Overordnet er direktoratets mål å bidra til at valggjennomføringen er korrekt og sikker, og at gjennomføringen har tillit i befolkningen.

Det er kommunene som gjennomfører valget i sine kommuner. Det er i stor grad kommunenes gjennomføring som er avgjørende for om valget skjer på en korrekt måte med fortsatt tillit hos velgerne og omverden. Direktoratet har derfor bare indirekte påvirkning på resultat- og måloppnåelse.

Direktoratets oppgaver er å gjøre kommunene best mulig rustet i å gjennomføre valget. Direktoratet må gi kommunene og fylkeskommunene kompetanse om regelverket og gi støtte gjennom arbeidsverktøyet systemstøtten, rutiner for en korrekt praktisk valggjennomføring, sikre at kommunene sørger for tilgjengelighet ved valg og informasjon til velgere.

Med utgangspunkt i evalueringer og tilbakemeldinger etter valget i 2021 har direktoratet arbeidet systematisk og målrettet med videreutvikling av tjenestene for å levere produkter med høy kvalitet og treffsikkerhet i 2023. Ambisjonen har vært å være tidlig og tydelig i informasjonen om når og hvordan bistanden skulle gis for å skape et forutsigbart opplegg for dem som faktisk gjennomfører valget.

I mellomvalgåret 2022 forberedte Valgdirektoratet aktiviteter og tjenester for gjennomføringen av valget i 2023. I 2023 ble alle forberedte aktiviteter og leveranser gjennomført med god måloppnåelse. Overordnet vurderer Valgdirektoratet å ha gjennomført alle aktiviteter for å nå interne mål og oppdrag i henhold til tildelingsbrevet innenfor årets bevilgning. Dette vil bli utdypet nærmere under hvert av hovedmålene.

Tabell 3 viser en oversikt over status på oppdrag og tilleggsoppdrag gitt i tildelingsbrev for 2023.

Tabell 3. Status på oppdrag og tilleggsoppdrag gitt i tildelingsbrevet for 2023.

Oppdragsnr	Oppdrag	Frist	Status
1	Valgdirektoratet skal utarbeide en egen risiko- og sårbarhetsanalyse knyttet til valg gjennomføringen i 2023, hvor risikoelementer identifiseres.	13.04	Oppdrag levert innen frist
	Valgdirektoratet skal i tillegg etablere en krise- og beredskapsplan knyttet til gjennomføringen av valget. Direktoratet skal involvere departementet i arbeidet.	28.04	
2	Valgdirektoratet skal evaluere det universelt utformede valgutstyret og måten det formidles til kommunene på. I evalueringen skal det innhentes kunnskap, erfaringer og synspunkter fra brukerorganisasjoner og kommuner. Direktoratet og departementet skal samarbeide om innretning og utforming av evalueringen. Direktoratet skal utarbeide en plan for evalueringen som skal gjennomgås på etatsstyringsmøte 1.	13.04	Oppdrag levert innen frist
3	Direktoratet skal bistå departementet med å få gjennomført en ekstern evaluering av praktiseringen av assistansebestemmelsene i valgloven.	01.12	Oppdrag levert innen frist
4	Valgdirektoratet skal evaluere praktiseringen av utenriksstemming, inkludert brevstemming. Evalueringen skal omfatte i hvor stor grad ordningene benyttes, hvordan ordningene fungerer for velgerne, kommunene og utenriksstasjonene, samt forslag til eventuelle forbedringer. Oppsummering av funn og forslag til tiltak skal oversendes departementet.	29.12	Oppdrag levert innen frist
5	Direktoratet skal bistå departementet i spesifisering av oppdraget med evaluering av valg gjennomføringen, og samarbeide med valgt leverandør.	28.02	Oppdrag levert innen frist
6	Direktoratet skal bistå i arbeidet med å utarbeide ny valgforskrift på initiativ fra departementet.	31.12	Oppdrag levert innen frist
7	Supplerende tildelingsbrev nr. 1 2023 – Folkeavstemning Valgdirektoratet skal bistå departementet i utvikling av en frittstående digital løsning til bruk for gjennomføring av en rådgivende folkeavstemning. Direktoratet skal bistå i den konkrete gjennomføringen av en eventuell rådgivende folkeavstemning i spørsmålet om deling av Kristiansand kommune.	02.02	Oppdrag levert innen frist
8	Supplerende tildelingsbrev nr. 3 2023 – manuelle beredskapsrutiner Valgdirektoratet skal utarbeide veiledningsmaterieell til kommunene for en manuell gjennomføring av kommunestyre- og fylkestingsvalget uten bruk av EVA.	21.08	Oppdrag levert innen frist

	<p>Veiledningsmateriellet skal ved behov kunne benyttes ved høstens valg.</p>		
9	<p>Supplerende tildelingsbrev nr. 3 2023 – brev til velgere med innvandrerbakgrunn</p> <p>Valgdirektoratet skal sende ut brev med informasjon og oppfordring om å benytte stemmeretten til velgere med innvandrerbakgrunn ved høstens valg. Brevet skal sendes til stemmeberettigede som har fått stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg de siste åtte årene.</p> <p>Utkast til brev skal forelegges departementet før utsendelse.</p>	01.09	<i>Oppdrag levert innen frist</i>
10	<p>Supplerende tildelingsbrev nr. 4 2023 – Utsendelse av sms med påminnelse om valget</p> <p>Valgdirektoratet skal sende ut SMS til velgerne med påminnelse om valget.</p>		<i>Oppdrag levert innen frist</i>
11	<p>Supplerende tildelingsbrev nr. 5 2023 – Støtte til omvalg i Moss kommune - Fylkestingsvalg</p> <p>Direktoratet skal tilgjengeliggjøre manntall for omvalget for Moss kommune i EVA.</p> <p>Direktoratet skal sørge for at innbyggere med stemmerett til fylkestingsvalget i Moss kommune får tilsendt valgkort i tråd med reglene i valgforskriften. Direktoratet skal også sørge for at kommunene får tilsendt stemmesedler, forhåndsadresserte papirvalgkort, konvolutter og annet relevant materiell.</p>	27.11	<i>Oppdrag levert innen frist</i>
Kap 4, styring og kontroll	<p>Supplerende tildelingsbrev nr. 2 2023 – oppfølging tillitsreform</p> <p>For at KDD skal få oversikt over alle prosjekter innenfor egen sektor i 2024 skal Valgdirektoratet rapporterer konkrete planer for pilotprosjekter med oppstart i 2024.</p>	31.10	<i>Oppdrag levert innen frist</i>

I det følgende gis en grundigere beskrivelse av hvert hovedmål, særskilte oppdrag knyttet til målet og eventuelt tilleggsoppdrag.

Mål 1: Korrekt og sikker valggjennomføring med tillit i befolkningen

"Avviklingen av valg i Norge har høy tillit i befolkningen. For å opprettholde den høye tilliten, er det viktig at kommunene får god støtte og opplæring, og at valgadministrasjonssystemet EVA er brukervennlig, sikkert og i samsvar med regelverket. Valgdirektoratet har ansvar for de operative støtteoppgavene til kommuner og fylkeskommuner ved valggjennomføring, samt drift og forvaltning av EVA. Opplæringen av kommunene og fylkeskommunene må innrettes slik at kommunene forstår og er bevisst sitt ansvar for å opprettholde befolkningens tillit til gjennomføring av valg. Velgernes behov skal stå i sentrum for oppgaveløsningen. Valgdirektoratet skal også tilby opplæring, veiledning og systemstøtte for gjennomføring av direkte valg til kommunedelsutvalg ved valget i 2023.

Delinger av kommuner og fylker vil få konsekvenser for valggjennomføringen i 2023, og for det valgadministrative systemet. For å sikre god forutsigbarhet og en korrekt og sikker valggjennomføring i 2023, må direktoratet sikre at EVA er tilpasset dette.

Nødvendige sikkerhetsvurderinger knyttet til valget i 2023 må gjøres løpende."

Styringsparametere

I tildelingsbrevet for 2023 er det under mål 1 gitt følgende styringsparametere:

- Antall og type klager på feil eller mangler i EVA, opplæring, veiledning eller systemstøtte
- Kommunenes brukertilfredshet med EVA, Valgdirektoratets veiledning, systemstøtte og informasjon målt gjennom brukerundersøkelse
- Antall kommuner som har gjennomført direktoratets opplæringsprogrammer
- Antall årsverk i Valgdirektoratet brukt til tjenesteleveranser i valggjennomføringen. Årsverkdefinisjonen etter DFØ-metoden skal benyttes
- Eksterne ressurser brukt til tjenesteleveranser i valggjennomføringen

Valgdirektoratet arbeidet gjennom året 2022 med planleggingen av valggjennomføringen i 2023. Planen for valggjennomføring ble etablert høsten 2022, sammen med risiko- og sårbarhetsanalyse knyttet til alle tjenesteleveransene. Disse er fulgt opp med regelmessige interne statusrapporteringer helt fram til valget ble gjennomført i september 2023. Status for arbeidet med dette ble også rapportert til departementet gjennom valgåret. Som del av arbeidet med risiko, sårbarheter og beredskap, laget direktoratet også veiledningsmaterieell til kommunene for en manuell gjennomføring av kommunestyre- og fylkestingsvalget uten bruk av systemstøtten i EVA.

Støtte, opplæring og veiledning

Overordnede mål for Valgdirektoratet sitt arbeid har ligget fast siden valgåret 2017. Direktoratet sine interne mål for støtte, opplæring og veiledning som underbygger de overordnede målene er videreførte også i 2023. Disse er "Målgruppene skal få nødvendig kompetanse i sine roller, herunder også kompetanse i funksjonaliteten i EVA, for å sikre en korrekt og sikker valggjennomføring med tillit i befolkningen".

Målgruppene for støtte, opplæring og veiledning er valgansvarlige i kommuner og fylkeskommuner, samt valgmedarbeidere som medvirker i valggjennomføringens ulike faser. Det er tatt høyde for at de som arbeider med valggjennomføringen er en nyansert gruppe med ulike behov. Det er også ulikheter i kommunenes størrelse samt hvordan de administrerer og gjennomfører valget, som setter rammer for innholdet og hvordan direktoratets støtte skal tilbys.

Direktoratets interne mål for støtte, opplæring og veiledning underbygges av to delmål. Disse er (1) det skal være tilgjengelig informasjon og veiledning til målgruppene i alle valgets faser, og (2) det skal finnes skreddersydd opplæring for alle målgrupper.

For å oppnå de interne mål har det vært viktig å identifisere behovene hos målgruppene. Dette er gjort ved analyser av evalueringer etter valget i 2021 og ved involvering av målgruppene i etterkant. Direktoratet har ut fra dette videreført selve rammeverket for bistanden og justert og forbedret produktene.

Valgmedarbeiderportalen er fortsatt hovedkanalen for informasjon, opplæring og veiledning. Målet for portalen er at alle målgruppene skal finne det de trenger av informasjon, veiledning, rutinebeskrivelser og flere ulike opplæringsprodukter for å gjennomføre valget i sin kommune og fylkeskommune. utfordringene ligger i å strukturere innholdet slik at det blir brukervennlig og få målgruppene til å bruke innholdet i portalen. Dersom portalen brukes aktivt i alle faser av valggjennomføringen, vil det direkte understøtte en korrekt og sikker valggjennomføring.

Portalen dekker helheten i valggjennomføringen. Denne blir supplert med konkrete opplæringstiltak som er definert ut fra identifiserte behov. Opplæringstiltakene er "skreddersydde" og rettet mot enten utvalgte og prioriterte målgrupper eller med fokus på konkrete deler av valggjennomføringen.

Direktoratet gjennomførte valgkonferanser i to deler våren 2023, hvorav den første var fysisk på starten av året. Innholdet hadde hovedvekten på forberedelser til valget. Den andre delen, som var heldigital og gjennomført i juni måned, handlet om selve valggjennomføringen, dvs. stemmegivning, opptelling og valgoppgjør. Deltakelse til konferansene ble tilbudt kommunene og fylkeskommunene. Direktoratet gjorde opptak av begge konferansene, og opptakene er tilgjengelige i portalen. Ytterligere eksempler på opplæringstiltak er

tilpasset opplæring for nye eller mindre erfarne valgansvarlige, rutinefilmer for valgmedarbeidere med ulike roller i valglokalene, fysiske små samlinger for opplæring i maskinell lesing (skanning) av stemmesedlene og gjennomføring av to "prøvevalg" med simulering av valgdag.

Valgdirektoratet har laget veilednings- og rutinefilmer, samt e-læringskurs innen spesifikke tema, som er gjort tilgjengelige i portalen. Dette har ligget ute i portalen gjennom hele valgåret og blitt anvendt ved intern opplæring i kommunene, særlig overfor valgmedarbeidere med ulike roller i valglokalene. Direktoratet har oppfordret til nettopp å benytte disse opplæringspakkeene i opplæringen av sine valgmedarbeidere.

Direktoratet har også sendt ut informasjon og påminnelser direkte til alle valgansvarlige via e-post gjennom såkalte nyhetsbrev. Disse ble benyttet for å understøtte og minne om særskilt relevant informasjon for de ulike fasene i valggjennomføringen. Direktoratet sendte ut fire slike nyhetsbrev i perioden januar – september 2023. Direktoratet har også fulgt opp enkelte kommuner en-til-en ved behov, for å sikre en korrekt gjennomføring.

Fylkeskommunene har en avgrenset rolle i valggjennomføringen og utgjør en mindre gruppe i forhold til kommunene. Med mål om å sikre produkter med treffsikkerhet, gjennomførte direktoratet egne digitale oppfølgingspunkter med fylkeskommunene. Det ble gjennomført fire møtepunkter underveis i valgåret med tre møtepunkter før sommeren 2023, og ett i august før valget. I møtepunktene har direktoratet gitt fylkeskommunene en gjennomgang basert på fasene i valggjennomføringen, samt gitt mulighet for fylkene til å diskutere og ta opp aktuelle problemstillinger knyttet til valget.

I tillegg til den proaktive støtten, opplæringen og veiledningen, har direktoratet også tilbudt en reaktiv støtte gjennom "brukerstøtte" i direktoratets kontaktsenter. Målet for denne er å hjelpe alle våre interessenter i deres spørsmål til direktoratet om valggjennomføring. Brukerstøtten supplerer den proaktive støtten, og søker å svare ved å vise til besvarelser som er tilgjengelige i portalen. Det blir lagt stor vekt på å yte hjelp til selvhjelp, slik at kommunene i størst mulig grad blir selvhjulpne. På bakgrunn av evalueringene var det et mål for direktoratet å være mer tilgjengelig i brukerstøtten, for å gi ytterligere støtte og veiledning i valggjennomføringen.

For ressursbruk til opplæring og veiledning vises til tabell 2 Årsverk, lønn m.m, og eksterne ressurser fordelt på tjenesteleveranser og figur 7. Utgifter til valggjennomføring 2023.

Forsendelse av forhåndsstemmer

Også ved valget i 2023 ble det inngått en særskilt avtale med Posten Bring AS om forsendelse av forhåndsstemmer i uken før valget. Avtalen skal sikre at forhåndsstemmer avgitt den siste uken før valget kommer frem innen kl. 17 dagen etter

valgdagen. Det var 99 prosent av kommunene som benyttet seg av avtalen.

Alle forhåndsstemmer som ble avgitt i den siste uken før valget ble samlet opp i kommunene, pakket som ekspresspost og hentet av Posten Bring AS. Valgdirektoratet hadde i denne uken og på valgdagen statusmøter med leverandøren for raskt å kunne ta tak dersom ikke alt gikk som avtalt. Alle pakker som ble sendt i henhold til avtale kom frem innen fristen.

I valggjennomførings-undersøkelsen etter valget i 2023 gir 90 prosent av kommunene tilbakemelding på de er svært fornøyd (72 prosent) eller ganske fornøyd (18 prosent) med forsendelsesordningen. De opplyser også at de forhåndsstemmer som er for sent innkomne skyldes utenriksstemmegivninger som er postlagt for sent, eller har lang forsendelsestid. I denne kategorien var det også noen forhåndsstemmer fra andre kommuner som ikke hadde benyttet seg av avtalen om forsendelse av forhåndsstemmer siste uke før valget, men i stedet sendte disse i ordinær post.

I forbindelse med omvalget i Moss ble det inngått ny avtale med Posten Bring AS for å sikre at alle forhåndsstemmer kom inn innen fristen. Leverandører bekreftet at alt som ble sendt via avtalen kom frem innen tirsdag kl. 17.

For ressursbruk til forsendelse av forhåndsstemmer vises til figur 7. Utgifter til valggjennomføring 2023.

Utvikling, forvaltning og drift av EVA

EVA er et system som kommuner og fylkeskommuner kan benytte som støtte i valggjennomføringen. EVA i hovedsak bygget opp med 3 applikasjoner, EVA Admin, EVA Skanning og EVA Resultat. Samtlige kommuner og fylkeskommuner benytter seg av EVA under sin valggjennomføring. For å sikre at EVA samsvarer med gjeldende regelverk arbeider direktoratet etter en utviklingsmetodikk som sørger for at all ny funksjonalitet sjekkes opp mot gjeldende lov og forskrift før den iverksettes.

Valgdirektoratet skal utvikle og forvalte EVA i henhold til instruks og tildelingsbrev. Direktoratets tette samarbeid med sikkerhetsmyndighetene gir også viktige føringer for arbeid med EVA applikasjonene.

Av tildelingsbrevet for 2023 framgår det at Valgdirektoratet skal sørge for at EVA er brukervennlig, sikkert og i samsvar med lovgivningen. Videre skal valget gjennomføres som om delingene av kommuner og fylker som trer i kraft 1. januar 2024 allerede er gjennomført. Direktoratet skal også tilstrebe åpenhet i og rundt EVA applikasjonene så lenge dette ikke i er i konflikt med nødvendige sikkerhetshensyn. Videre har direktoratet mottatt to supplerende oppgaver knyttet til levering av IT løsninger.

Supplerende tildelingsbrev nr. 1: Valgdirektoratet skal bistå departementet i utvikling av en frittstående digital løsning til bruk for gjennomføring av en rådgivende folkeavstemning. I supplerende tildelingsbrev nr. 5 får Valgdirektoratet i

oppdrag å gi systemstøtte til omvalget i Moss kommune til fylkestingsvalget i Østfold, herunder tilgjengeliggjøring av manntall og utsending av valgkort.

Evalueringer viser etter valget 2023 at kommunene og fylkeskommunene i det store og hele er svært fornøyd med EVA Admin. Majoriteten av kommunene og fylkeskommunene sier at de er godt fornøyde med EVA skanning. Dette samsvarer med funnene fra interne evalueringer. Selv om de samlede tilbakemeldingene ikke peker på behov for store endringer har direktoratet kartlagt flere forbedringsområder som det vil gjøres nødvendige vurderinger av inn mot fremtidige valg.

På valgdagen opplevde direktoratet ytelsesutfordringer som medførte forsinkelser i overføring av valgresultatene fra EVA Admin til valgresultat.no. Feilen, som var knyttet til funksjonelle endringer i EVA Admin, fikk uforutsette konsekvenser for ytelsen i systemene. EVA Admin er et komplekst system, som gjør endringer krevende. Det vil være en prioritert oppgave at direktoratet tilnærmer seg en forenklet og modulær oppbygging i videre arbeid med utviklingen av valgsystemene. Utover ytelsesproblemene er det ikke mottatt klager på feil eller alvorlige mangler i valgsystemene knyttet til valg gjennomføringen i 2023.

Brukervennlighet

Basis funksjonalitet i EVA og den tette knytningen til valgets faser har ligget fast gjennom flere valg. Endringer i løsningen utvikles fortrinnsvis i mellomvalgår. I valgåret 2023 har fokuset vært vedlikehold, stabil drift og sikkerhet.

Kommunene har tilgang til EVA-brukerveiledninger via valgmedarbeiderportalen og har hatt mulighet til egentrening, deltakelse i skanningopplæring og prøvevalg.

Opplæringsksamlingene i skanning ble også brukt for å samle tilbakemeldinger fra kommuner og fylker på mulige forbedringer i skanningsløsningen. Kommuner og fylker har meldt tilbake at de har vært meget fornøyd med innholdet og gjennomføring av opplæringen i valgsystemene EVA admin og EVA skanning. For å få bedre innsikt i praktisk valggjennomføring, var representanter fra Valgdirektoratet til stede i enkeltkommuner under kommunestyre- og fylkestingsvalget. Direktoratet var også til stede ved omvalget i Moss og påfølgende kontrolltelling i fylket. Dette har gitt verdifull informasjon til videre arbeid.

Det er gjennomført kompetanseheving knyttet til universell utforming i direktoratet, også for IT utviklere. I arbeidet med utvikling av den digitale løsningen for folkeavstemming har brukertester med ulike brukergruppe vært gjennomført. Tilbakemeldingen etter testene var at løsningen opplevdes brukervennlig og enkel å benytte.

I all nyutvikling av valgsystemene fokuseres det på kartlegging av brukerbehov. Et eksempel på dette er det pågående arbeidet med utvikling av nye protokoller for valgstyrene. Brukerinvolvering vil bidra til en forenkling og kvalitetssikring av innholdet i protokollene for kommuner og fylkeskommuner. Direktoratet ønsker også å utvikle en

brukervennlige og god dokumentasjon av valgresultatet på en tillitsvekkende måte

Sikkerhet

Sikkerheten i digitale løsningene er et svært viktig fokusområde for direktoratet. Blant annet har NSM gjennomført inntrengningstester i systemene. Direktoratet har sørget for at en ekstern aktør har gjennomført kildekoderevisjon i valgsystemene. Forbedringer og anbefalinger fra disse aktørene er håndtert fortløpende.

Direktoratet har et kontinuerlig fokus på å avdekke sårbarheter og utbedre disse, samt holde rammeverk og utviklingsverktøy/biblioteker oppgradert. For å fange opp eventuelle avvik, er det satt opp og tilpasset overvåkingsverktøy for driftstjenesten og det er gjort tilpasninger i monitorering av systemlogger i EVA. Ved oppsett av skanner-PCer hos kommuner og fylkeskommuner installeres et verktøy som rapporterer PCens tilstand til Valgdirektoratet, dette gjøres for å ytterligere lette arbeidet med feilsøking og ev. avvik. Som et ledd i å ivareta sikkerheten i EVA oppfordres kommuner og fylkeskommuner til å følge Valgdirektoratet sin sikkerhetsveileder. Denne er utarbeidet med utgangspunkt i NSM sine grunnprinsipper for IT sikkerhet. I veiledningen er det anbefalinger knyttet til lokaler, maskinvare, operativsystemer og oppbevaring av materiell og utstyr. Valgdirektoratet har ikke avdekket uønsket aktivitet i noen av valgsystemene eller tilhørende infrastruktur i forbindelse med valget i 2023

Åpenhet

Det skal være åpenhet om valgsystemet så langt det lar seg gjøre av sikkerhetsmessige hensyn. På Valgdirektoratet sine hjemmesider, valg.no, finnes oppdatert systemdokumentasjon og samsvarserklæringer tilgjengelig for offentligheten, samt kildekode publisert tidligere. Kildekoderevisjonsrapporter i forbindelse med valget 2023 er overlevert KDD. Hjemmesidene inneholder også detaljert informasjon om den digitale løsningen for folkeavstemming, herunder arkitektur, kildekode, rapport fra kildekoderevisjon og teknisk dokumentasjon.

Valgdirektoratet leverer ut tallmateriale fra valgene, både planlagte datauttrekk og uttrekk på forespørsel. Planlagte uttrekk er levert Statistisk sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning/Norwegian Research Centre. Uttrekk på forespørsel er levert media, departement og kommuner.

Deling av kommuner og fylker

EVA ble tilgjengeliggjort for kommunene 2. januar 2023. Systemet var da satt opp med geografi gjeldende fra 1. januar 2024. Et foreløpig manntall ble samtidig tilgjengeliggjort. Manntallet ble oppdatert i henhold til forskrift frem til lørdagen før valgdagen. Et tett samarbeid mellom Kartverket, Skatteetaten og Valgdirektoratet bidro til en effektiv og god måte å håndtere nødvendige avklaringer knyttet til geografi og manntall.

Omvalget i Moss kommune til fylkestingsvalget i Østfold

Supplerende tildelingsbrev nr. 5 2023 ga Valgdirektoratet i oppdrag å gi systemstøtte til omvalget i Moss kommune. En egen versjon av EVA som var tilpasset omvalget ble gjort tilgjengelig for Moss og Østfold. Digitale valgkort ble sendt ut til velgere med stemmerett i valget. Direktoratet samarbeidet tett med Moss kommune og Østfold fylkeskommune i forbindelse med valggjennomføringen. Omvalget ble gjennomført uten noen meldte feil eller mangler knyttet til bruken av valgsystemene.

Systemstøtte drift

Valgdirektoratet drifter selv de IT-tekniske installasjonene som kreves for å levere EVA-porteføljen, infrastrukturen for utvikling og miljøene for trening og opplæring. I driftsoppgavene inngår også oppfølging av sertifikater som sluttbrukerne benytter for identifisering mot EVA. I valgår er sikker drift og vedlikehold av systemene det viktigste. Dette omfatter nødvendige sikkerhetsoppdateringer, overvåking, sikkerhetskopiering, beredskapsplaner internt og i samarbeid med eksterne leverandører og kompetanseheving på innleide driftsressurser som bistår Valgdirektoratet under valget. Forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning § 12 stiller krav til å levere alle tjenester til publikum på internettprotokollen (IPv6), det er derfor jobbet med teknisk infrastruktur og dette kravet er nå oppfylt. Gode overvåkningsverktøy og logger er en nødvendighet. Nyttene ble særlig synlig ved feilsøking av ytelsesproblemet som førte til forsinkelser av visning av det korrekte resultatet på valgresultat.no

Folkeavstemninger

Valgdirektoratet ble i supplerende tildelingsbrev nr. 1 for 2023 bedt om å bistå med gjennomføring av folkeavstemning i områdene som tilsvarer tidligere Songdalen og Søgne kommuner. Direktoratet skulle bistå med utvikling av en frittstående digital løsning for stemmegivning, samt fysisk stemmemateriell til samtlige stemmeberettigede, i tillegg til opptelling av alle stemmer. Direktoratets håndtering av oppdraget ble organisert i et prosjekt, som stod for planlegging og gjennomføring. I perioden mars til august ble det jobbet med å legge gode planer for utvikling og gjennomføring. Fra august ble den elektroniske løsningen utviklet, mens produksjon av fysisk materiell ble forberedt. Hele veien har hensynet til tilgjengelighet og brukervennlighet for velgere og sikkerhet i gjennomføring vært i fokus. Til årsskiftet 2023-2024 hadde direktoratet en funksjonell digital løsning for stemming, og alt materiell var under produksjon og klar til utsending.

For ressursbruk til systemstøtte vises til tabell 2 Årsverk, lønn m.m, og eksterne ressurser fordelt på tjenesteleveranser, figur 2 Konsulentutgifter 2023 og figur 5 Fordeling av utgifter.

Evaluering, analyse og måloppnåelse

Som nevnt ovenfor er måloppnåelsen korrekt og sikker valggjennomføring med tillit i befolkningen sterkt knyttet til kommunenes faktiske og praktiske valggjennomføring. Direktoratet har bare en indirekte påvirkning for oppnåelse

av hovedmålet. Direktoratet har gitt opplæring og publisert opplæringsprodukter, veiledningsmateriell og rutinebeskrivelser stilt systemstøtten til disposisjon osv. for ulike målgrupper i portalen. Direktoratet er kritisk avhengig av at kommunene og fylkeskommunene bruker valgmedarbeiderportalen aktivt i sin gjennomføring, og faktisk forholder seg til og benytter innholdet i portalen.

Direktoratet har målt antall besøkende og sidevisninger i portalen. Tallene viser at portalen er mer brukt i 2023 enn i 2021. Tabell 4 viser besøksstatistikk valgmedarbeiderportalen 2021 og 2023

Tabell 4. Aktivitet Valgmedarbeiderportalen

Besøk/sidevisninger Valgmedarb.portalen	2021	2023	Økning
Unike besøkende	71 706	80 069	12%
Unike sidevisninger	336 006	338 286	1%
Alle sidevisninger	451 387	507 367	12%

Det er gjennomført ekstern evaluering av direktoratets tjenester. Denne viser at portalen er kommunenes mest brukte kilde for svar på spørsmål i valggjennomføringen. 99 prosent av respondentene blant kommunene oppga dette. Kommunene gir også en høy score på 5,7 på en skala 1 – 6, på spørsmål om hvor nyttig portalen har vært i forbindelse med valget sammen med nyhetsbrevet.

Direktoratet har gjort målinger på bruken av ulike opplæringsprodukter som ligger inne i portalen. Totalt sett er tilbudet relativt mye brukt, og mer enn i 2021. E-læringskurs for spesifikke tema i valggjennomføringen ble introdusert ved valget i 2019. Direktoratet har tatt denne digitale opplæringsformen mer i bruk og tilbudt flere kurs. Tilbudet har truffet svært godt og det er en økning i bruken sammenlignet med 2019 på 76 prosent i 2021 og 199 prosent i 2023. Direktoratets veilednings- og rutinefilmer som ligger i portalen, har hatt en økning i antall seere fra 7 602 i 2021 til 20 872 i 2023. Økningen forekommer særlig for rutinefilmene som er tilpasset ulike roller blant valgmedarbeidere i valglokale. Valgkonferansene har alltid hatt god oppslutning, og hadde det også i 2023. Siden konferansene var en hybrid av fysisk og digital samling er det vanskelig å identifisere med full sikkerhet hvilke kommuner som deltok og ikke. På den første konferansen, som ble gjennomført fysisk og digitalt, deltok 307 unike kommuner fysisk og 85 unike kommuner digitalt. Dette viser at noen kommuner deltok både fysisk og digitalt. På den andre valgkonferansen, som var kun digitalt, var det 583 enkeltpålogginger fordelt på 333 kommuner og fylkeskommuner.

Direktoratet har fulgt opp de få kommunene ble identifisert som ikke deltakende, for å vite årsaken til dette. Årsakene

var forskjellige og noen av disse oppgir at de ikke har behov for mer opplæring, og vet at de finner informasjon i portalen.

Brukerstøtten svarte ut over 10 000 henvendelser totalt i perioden januar – september. Dette er et høyere antall henvendelser enn i 2021. Til en viss grad er dette som forventet, det er alltid flere henvendelser til direktoratet ved kommunestyre- og fylkestingsvalg sammenlignet med stortingsvalg. Direktoratet har fått gode tilbakemeldinger på tilgjengeligheten og brukerne av tjenesten har opplyst at de fikk gode svar og er fornøyde med servicen som ble gitt.

Den eksterne evalueringen viser videre at kommunene er svært godt fornøyde med det samlede opplærings- og veiledningstilbudet. Kommunene gir en score på 5 på en skala 1 – 6. Dette er en økning fra 3,9 i 2021. Fylkeskommunene svarer 4,2 på dette spørsmålet. På spørsmål om nytten av tilbudet gir kommunene en score på rundt 5,2 og fylkeskommunene gir score 4,4.

Nye og mindre erfarne valgansvarlige fikk et svært skreddersydd opplegg med egne oppfølgingspunkter. Nye og mindre erfarne valgansvarlige er vurdert å ha en større risiko for å begå feil under valg gjennomføringen. Tidligere evalueringer viser at de selv også ønsker tett oppfølging fra direktoratet. Evalueringen viser en score på 5,2 på en skala 1 – 6 når det gjelder om innholdet var relevant. De gir også høy score på 4,8 om spesialtilbudet gav større læringsutbytte av det øvrige materialet.

Opplæringstilbudet prøvevalg ble også godt benyttet, med 63 prosent av kommunene og 50 prosent av fylkeskommunene under prøvevalg 1. Under prøvevalg 2 i august deltok samtlige fylkeskommuner og 95 prosent av kommunene. Dette er også en markant økning fra 2021.

Valgdirektoratet har gjennomført egne evalueringer av fornøydhet og nytte av opplæringsproduktene underveis ved leveranser gjennom valgåret. Bruken av valgmedarbeiderportalen og de ulike opplæringsproduktene gir oss et grunnlag for å vurdere både aktualitet og kvalitet på tjenestene som tilbys. De eksterne evalueringene hvor kommuner og fylkeskommuner er spurt om tilfredsheten med direktoratets tjenester sier mer om brukereffekten, samt nytten og tilfredsheten knyttet til tjenestene fra direktoratet.

Å måle hvilken effekt en aktivitet har på målgruppen er vanskeligere enn å måle selve bruken av opplæringsproduktene. Opplysninger om at portalen og alle opplæringsprodukter er mye brukt, og at målgruppene synes innholdet er nyttig, tilsier at direktoratet har oppnådd sine interne målsettinger. Disse målsettingene er tenkt å bygge opp under hovedmålet korrekt og sikker valg gjennomføring med tillit i befolkningen.

En kan tenke seg at fravær av feil, mangler og klager på tjenestene og valg gjennomføringen gir grunnlag for å hevde at valg gjennomføringen har tillit i befolkningen. Det er ikke registrert noen formelle klager på feil i EVA, veiledning eller bruker støtte.

Det oppstod en feil i valg gjennomføringen i to kommuner ved at det manglet stemmeseddel for ett parti i ett valglokale deler av valgdagen. Direktoratet har gitt opplæring i rutiner for å kontrollere nettopp dette, og kommunene har innarbeidet gode rutiner for å unngå at dette skal skje. Likevel kan det ikke utelukkes at slike hendelser inntreffer, og det kan skje hvor som helst. Valgordningen har tatt hensyn til dette, og det kan påbys omvalg dersom en slik feil kan ha påvirket valgoppgjøret og valgresultatet. I det ene tilfellet ble det løsningen. Etter omvalget er feilen vasket bort og valg gjennomføringen framstår som korrekt og sikker.

Ytelsesproblemene i direktoratets valgsystemer skapte usikkerhet omkring valgresultatene. Kommunene hadde gjort alt riktig og resultatene lå korrekt i EVA Admin, men visningen for omverden ble feil på grunn av feil i overføringer av data til valgresultat.no. Denne problematikken vedvarte fra kvelden den 11. september til formiddagen onsdag 13. september. I kommuner der valgoppgjøret viste små marginer for de siste mandatene ble det skapt særlig stor usikkerhet lokalt og i mediene i dette tidsrommet. Etter at feilen var rettet og valgresultat.no fikk overført riktige tall, fremstår også valgresultatet som korrekt og sikker.

Valgdirektoratet har gjennomført en oppmerksomhetsmåling ved leverandøren Ipsos. Målingen ble utført 11. – 21. september med 2 000 respondenter. Denne viser at 83 prosent har tillit til valg gjennomføringen. Det er en nedgang fra 94 prosent i 2021. Det er samme nedgangen i spørsmålet om tillit til at valgresultatet er korrekt. En av fem svarer at valget var preget av rot og feil. Samtidig svarer 80 prosent at valget ble gjennomført på en god måte, og 68 prosent at valgresultatet ble klart når det skulle. Begge disse er også en nedgang fra undersøkelsen i 2021.

Undersøkelsene viser at til tross for forbigående feil og mangler i valg gjennomføringen, har befolkningen fortsatt utvilsomt høy tillit til valget i Norge. Hendelsene og undersøkelsene viser også at tilliten ikke kan tas for gitt, og at det er lite som skal til for å gi utslag på befolkningens tillit til gjennomføringen. Direktoratet vurderer at det har lyktes godt med å gjennomføre korrekt og sikkert valg med tillit i befolkningen i 2023, og tar med seg erfaringene videre som mulige forbedringspunkt ved planleggingen mot neste valg.

Mål 2: Velgerne har nødvendig informasjon om valg

"Informasjonsbehovet er stort hos velgere, mediene, politiske partier og andre interessenter i forbindelse med valg. Direktoratet skal sørge for nødvendig, tilgjengelig og forståelig informasjon til de ulike målgruppene. Alle velgere skal få informasjon om hvor og hvordan man kan stemme. Dette er en viktig forutsetning for høy valgdeltakelse.

Direktoratet må sørge for at informasjon også når fram til velgere som i liten grad bruker digitale verktøy. Informasjonskampanjer må ta utgangspunkt i evalueringer fra tidligere valg, og ha et mål om å redusere antall feil gjort av velgerne. Informasjonstiltak må ivareta informasjonsbehovet hos velgergrupper som historisk sett har lav valgdeltakelse. Det er særlig viktig at velgerne får informasjon om at de på valgdagen må stemme i kommunen de er manntallsført i.

Valgdirektoratet forvalter også en tilskuddsordning for informasjonstiltak ved valg. Formålet med ordningen er å øke stemmeberettigedes kunnskap om valg, øke valgdeltakelsen og støtte tiltak rettet mot stemmeberettigede med lav valgdeltakelse, som unge velgere, velgere med innvandrerbakgrunn og velgere med behov for særskilt informasjon.

Som en del av ansvaret for EVA, skal direktoratet også formidle valgresultater.

En viktig del av informasjonsarbeidet er produksjon og distribusjon av valgmateriell som valgkort, informasjonsplakater, partistemmesedler (uten kandidatnavn) mv."

Styringsparametere

I tildelingsbrevet for 2023 er det under mål 2 gitt følgende styringsparametere:

- Antall brukere av ulike informasjonstiltak og nettsteder rettet mot velgere
- Antall personer informasjonstiltak støttet av tilskuddsordningen når ut til
- Andel personer som opplevde at informasjonstiltak dekket deres behov

Informasjon til velgerne

Velgernes tilgang til informasjon om valg er svært viktig for å underbygge målet om en korrekt og sikker valggjennomføring med tillit i befolkningen. Hovedaspektet ved å sikre at velgerne har nødvendig informasjon handler om å gi proaktiv informasjon i forkant av valget. Herunder er det sentralt at velgerne vet hvor og hvordan de kan stemme, samtidig som man ønsker å unngå at feil gjøres når velgerne skal avgi sin stemme.

Ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2023 besto velgerne av en gruppe på 4 341 850 mennesker. Dette er en velgergruppe der informasjonspreferanser variere stort. I en verden med gradvis økende digitalisering kan informasjon potensielt gjøres mer tilgjengelig, samtidig som ikke alle er like mottakelige for informasjon i digitale kanaler. I tillegg har velgerne ulike språklige forutsetninger og andre særskilte behov, noe som påvirker hvor tilgjengelig informasjonen må være. Trenden er likevel at både verden og Valgdirektoratets informasjon i større og større grad blir digital.

Valgdirektoratet har gjennomført en stor andel forberedende arbeid i 2022 og arbeidet videre med de interne

målsetningene for informasjon til velgerne. De interne målsetningene er at (1) valginformasjon skal gis til riktig tid og til relevante målgrupper, (2) alle velgere skal få informasjon om hvor og hvordan man kan stemme, og (3) informasjon om valggjennomføringen er publisert gjennom hele valgperioden frem til valgdagen. I tillegg er det en målsetning om at valgresultatene skal publiseres fortløpende etter at valglokalene stenger, og endelig valgresultat skal være klart og publisert innen 20. september 2023. Det var noen utfordringer valgnatten, og etterfølgende da knyttet til å få kommunenes tall ut på valgresultat.no. Det kan derfor ikke konkluderes med at direktoratet har nådd dette målet. De øvrige målene som ble satt er imidlertid måloppnåelsen ivaretatt.

For å nå ut til så mange som mulig i den enorme velgergruppen, tilbyr Valgdirektoratet ulike former for tiltak med informasjon. Det innebærer en kampanje blant annet fysiske informasjonsbrosjyrer, plakater og digital informasjon på ulike digitale plattformer. Videre har alle med stemmerett mottatt SMS og valgkort, samt at noen spesifikke målgrupper mottar et brev i posten. I tillegg forvalter direktoratet en tilskuddsordning som tilbys organisasjoner som er rettet mot velgergrupper den mer generelle informasjonen ikke nødvendigvis treffer. Velgere kan også, om de ønsker, ta kontakt med Valgdirektoratet skriftlig eller via telefon.

For ressursbruk til informasjon til velgere vises til tabell 1 Utvalgte hovedtall, tabell 2 Årsverk, lønn m.m., og eksterne ressurser fordelt på tjenesteleveranser, og figur 7 Utgifter til valggjennomføring 2023.

Nettsider

Valgdirektoratets konstante tilbyr informasjon om valg er valg.no og tilhørende nettsider. Valg.no suppleres av blant annet annonseringskampanje, SMS, brev og tilskuddsordningen. Dette avsnittet vil gjennomgå og evaluere produktene som leveres hver for seg.

Valg.no er Valgdirektoratets mest sentrale kanal for å gi informasjon til velgerne. Andre informasjonstiltak peker ofte tilbake på valg.no, og nettsiden er en naturlig landingsside dersom velgere søker etter informasjon om valg på egenhånd. Det er derfor viktig at informasjonen som tilbys på valg.no er enkelt, lett tilgjengelig og forståelig. I forkant av valget er det arbeidet med forbedring av søkefunksjonaliteten, og det er utført en ekstern undersøkelse av universell utforming med tilhørende tilgjengelighetserklæring. I tillegg er det gjennomført oppdatering av relevant informasjon til kommunestyre- og fylkestingsvalget.

Direktoratet ha videreført tidligere arbeid med egen velgerside for informasjon om hvordan man avlegger stemmen. Før valget i 2023 er det derfor gjort forbedringer av informasjonsbrosjyrene, med blant annet nye illustrasjoner. Brosjyrene er videreført som en digital løsning tilgjengelig for utskrift, og er oversatt til 13 språk i tillegg til bokmål og nynorsk. Organisasjoner og andre kunne også bestille brosjyrene gjennom Valgdirektoratet.

Valgdirektoratet har også fortsatt med kontinuerlig publisering av antall forhåndsstemmer på valg.no til bruk i media. Tallene bidrar til at media kan lage saker om forhåndsstemmingen, slik at direktoratet indirekte får gitt velgerne informasjon om valget. I forkant av valget bidrar også valg.no til å gi velgerne viktig informasjon ved å lenke videre til valglokaler.no.

Som en integrert del av valg.no gir *valglokaler.no* informasjon til velgerne om hvor og når man kan stemme under forhåndsstemmeperioden og på valgdagen. Siden gir kommunene en mulighet til å gi velgerne informasjon om hvor de kan stemme, og valglokaler.no utfyller slik sett valgkortet som sendes ut til alle velgere. I likhet med i 2021 har siden også vist forhåndsstemmesteder i utlandet for å sikre at også stemmeberettigede som bor i utlandet får nødvendig informasjon.

Valgresultat.no er en av de viktigste stedene velgerne kan finne valgresultater fra valget. I kombinasjon med medias dekning av valget spiller valgresultat.no en sentral rolle i å gi informasjon om valgresultatet. Som omtalt tidligere i rapporten forekom det utfordringer med overføring av resultater til valgresultat.no etter valglokalene stengte på valgdagen i 2023. Det påvirket Valgdirektoratets måloppnåelse negativt.

Valg.no, valglokaler.no og valgresultat.no er essensielle deler av Valgdirektoratets informasjon til velgerne om valget, enten de oppholder seg i kommunen de er bosatt i eller er i andre kommuner under forhåndsstemmeperioden. Valg.no og valglokaler.no er koblet tett sammen og tilbyr velgerne den nødvendige informasjonen de trenger før de skal gå til valgurnene. Valgresultat.no gir på sin side enkel og intuitiv informasjon om valgresultatene, men i motsetning til de andre nettsidene blir siden mest besøkt på valgdagen og påfølgende dagene. Det er også på denne siden kommunene publiserer protokollen etter valget.

Det blir naturlig å videreføre og videreutvikle disse nettsidene da de er kjent for velgerne og bidrar med viktig informasjon før, under og etter valget.

Omvalget i Moss påvirket også valgresultat.no ved at tallene fra fylkestingsvalget i Østfold ble forsinket. Først etter at resultat av omvalget var på plass kunne fylkestingsvalget i Østfold ferdigstilles.

Informasjonstiltak

Valgdirektoratet har ulike former for informasjonstiltak som gir informasjon til velgerne under valget. Disse tiltakene er midlertidige, gjennomføres i stemmeperioden og er ofte mer tilpasset ulike velgergrupper.

Valgdirektoratets *kampanje* er et sentralt element i å gi nødvendig informasjon til velgere, uten at de selv trenger å oppsøke det. Kampanjen er todelt og gjennomføres fra forhåndsstemmeperioden starter, og frem til valgdagen. Den ene delen av kampanjen retter seg mot personer med stemmerett som er bosatt i utlandet, mens den andre

fokuserer på de stemmeberettigede som oppholder seg i Norge.

Kampanjen består av digitale annonser og informasjonsplakater. De digitale annonsene formidles via sosiale medier som Instagram, Snapchat og Facebook, samt i andre medier som podkast, Spotify og YouTube. Informasjonsplakatene settes opp i mange av landets store byer på knutepunkter for kollektivtrafikk. I Bergen er det svært begrensede muligheter for informasjonsplakater i bybildet, sammenlignet med de øvrige store byene. Direktoratet benyttet derfor anledningen til å distribuere et flygeblad med velgerinformasjon i den såkalte "Studentpakken" som ble delt ut til om lag 20 000 studenter.

Annonsene i kampanjen er gjennomført i tråd med tidligere valg, men er justert som følge av at samfunnsutviklingene er blitt mer digital. Hensikten med en mer digital kampanje er å blant annet å treffe den yngste velgergruppen, en gruppe med lavere valgdeltakelse enn andre deler av befolkningen. Kampanjen leveres i samarbeid med direktoratets erfarne leverandør som er godt kjent med hvordan ulike målgrupper skal treffes. Til tross for at det er vanskelig å evaluere kampanjen i sin helhet, viser Oppmerksomhetsmålingen for 2023 at det har vært en økning i antall velgere som treffes av tiltakene, og særlig nås disse på de digitale plattformene. Samtidig viser målingen at mange ser informasjon fra Valgdirektoratet, og 1 av 3 mener at informasjonstiltakene de har sett hadde betydning for tilbøyeligheten til å stemme. Det er også fortsatt mange som får med seg de ikke-digitale deler av kampanjen.

31. august ble en SMS sendt ut til alle stemmeberettigede ved valget, med unntak av de som har reservert seg i kontakt- og reservasjonsregisteret. I likhet med ved valget i 2021 var hensikten å gi en påminnelse til så mange velgere som mulig om valget og deres mulighet til å stemme. Det ble sendt ut SMS på bokmål og nynorsk til omtrent 3,9 millioner stemmeberettigede, og ifølge leverandøren ble det trolig satt norgesrekord i antall meldinger sendt ut i løpet av 60 minutter.

Valgdirektoratets utsendelse av SMS fungerer godt som en påminnelse om valget og bidrar trolig til at flere avgir sin stemme. Samtidig peker SMS-teksten til valg.no der velgerne kan få ytterligere informasjon om valget. Trenden de siste årene er at flere og flere velgere bruker sin stemmerett i forhåndsstemmeperioden, og tidspunktet 31. august er satt for å minne velgerne om muligheten til å forhåndsstemme, og ikke minst at valgdagen nærmer seg.

Valgdirektoratet sender ut *brev til innvandrere* som har stemmerett i Norge. Disse brevene er videreført fra tidligere valg. Brevene gir informasjon til en gruppe velgere som kan være ukjent med sin rett til å stemme i Norge, og der forskning viser en lavere valgdeltakelse enn for andre grupper. I tillegg til å informere om at det er valg, gis det en veiledning på når og hvordan stemmegivning foregår.

Til omvalget i Moss ble det utarbeidet nytt valgkort og SMS ble sendt til alle velgerne.

Tilskuddsordningen er, i motsetning til kampanjen og SMS, et indirekte informasjonstiltak som fordeler midler på ulike frivillige aktører og andre organisasjoner med mål om å nå velgere som har behov for tilrettelagt informasjon eller som det kan være vanskelig å nå via andre informasjonstiltak. Hensikten med ordningen er å øke valgdeltakelsen, heve velgernes kunnskap om valget, samt å støtte tiltak rettet mot stemmeberettigede med lav valgdeltakelse. Av erfaring vet man at unge velgere og personer med innvandrerbakgrunn representerer en gruppe med lavere deltakelse i valget sammenlignet med andre deler av befolkningen. I tillegg må velgere med særskilte behov også få tilgang til nødvendig informasjon om valget.

Det ble delt ut tilskudd for cirka 5,7 millioner kroner til informasjonstiltak rettet mot spesifikke velgergrupper til kommune- og fylkestingsvalget i 2023. Omtrent 1,8 millioner ble delt ut til informasjonstiltak rettet mot velgere med innvandrerbakgrunn. 1,7 millioner ble tildelt tiltak for unge velgere, mens 1,2 millioner ble tildelt aktører med informasjon rettet mot grupper med særskilte behov. Flere av organisasjonene gjennomførte også tiltak rettet mot flere av målgruppene.

Tabell 5. Tilskuddsmottakere 2023

Navn	Søkt beløp	Innvilget beløp
FFO - Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	525 000	400 000
Stiftelsen Mela	500 000	300 000
Nora Creatives	854 000	700 000
Norges bygdeungdomslag	55 000	55 000
Foreningen Røverhuset	570 000	400 000
DER	200 000	150 000
Story House Egmont AS	1 282 130	400 000
Clap Along AS / NorSom TV/News	415 000	300 000
Eteren AS	595 000	350 000
Stiftelsen Klar Tale	210 000	210 000
Nordic Screens	910 250	650 000
Norges Døveforbund	400 000	200 000
MiRA-Senteret	820 000	400 000
Fakkeltog	708 822	350 000
Ungt Initiativ	1 200 000	800 000
SUM	9 245 202	5 665 000

Evalueringen av tilskuddsordningen er i hovedsak basert på egenrapportering fra tilskuddsmottakerne og det er derfor vanskelig å gjøre en objektiv måling av tilskuddsordningens

effektivitet. Valgdirektoratets inntrykk er likevel at tilskuddsmottakerne er svært bevisst sin rolle og forsøker etter beste evne å nå de tiltenkte velgergruppene.

Prosjektene som mottar tilskudd er svært varierte, og spenner fra fysiske møtepunkter og konferanser, til større nettbaserte kampanjer. Dette innebærer at det også er stor variasjon i antall personer som er nådd via tiltakene under de ulike prosjektene. Mottakerne sier i sin rapportering at tiltakene nådde fra 1300 personer (lavest) til flere hundre tusen personer – anslagsvis 800 000 for et av tiltakene. Det er derfor vanskelig å bedømme hvor presise disse anslagene er, og flere tiltak treffer de samme målgruppene.

Valgdirektoratet har imidlertid ved de siste valgene vært bevisst på å prioritere tiltak som antas å treffe bredt innenfor de prioriterte målgruppene for ordningen. Basert på rapporteringen mener direktoratet derfor at det er realistisk å anta at ordningen totalt sett har nådd ut til en betydelig andel av velgere i målgruppene.

Direktoratet vurderer tilskuddsordningen som et helt sentralt supplement til de andre og mer generelle valginformasjonstiltakene direktoratet tilbyr, slik at man også treffer velgergrupper man vet har lav valgdeltakelse. Fremover vil direktoratet likevel sette større fokus på å kontrollere midlene som anvendes av tilskuddsmottakerne for å i større grad sikre at alle velgere får nødvendig informasjon om valg.

For ressursbruk knyttet til tilskudd sett i sammenheng med øvrig ressursbruk vises til figur 5 Fordeling utgifter 2023.

Valgmateriell

Valgdirektoratet tilbyr kommunene å bestille plakater og annet valgmateriell som de kan benytte i valglokale sine for å informere velgerne om valget, når og hvordan velgeren kan stemme. Materiellet er med på å gi velgerne en entydig informasjon ved å at alle kommuner benytter det samme designet på sin kommunikasjon ut til velgerne. Det ble også utarbeidet nytt materiell for omvalget i Moss.

For ressursbruk knyttet til valgmateriell vises til figur 7 Valggjennomføring 2023.

Evaluering, analyse og måloppnåelse

Oppmerksomhetsmålingen måler i hvilken grad velgerne har fått informasjon om valget fra Valgdirektoratet, og ser på utvikling i tillit til og kunnskap om valggjennomføringen som effektmål.

I 2023 oppgir 93 prosent av velgerne at de har sett informasjon fra direktoratet. Dette er en økning fra valget i 2021 da 85 prosent oppga at de hadde sett informasjonen. De informasjonstiltakene som når ut til flest er valgkortet, avisartikler, informasjonsbrosjyrer, SMS, plakater og annonser.

Målingen viser at 27 prosent av de som har sett informasjonstiltak, oppgir at det gav dem ny informasjon om

valget som de ikke visste fra før. Dette er økning fra 2021 hvor 22 prosent oppga dette. Yngre velgere fikk i størst grad ny informasjon, og de med innvandrerbakgrunn målt opp mot velgere uten innvandrerbakgrunn. Målingen viser generelt god kunnskap om stemmegivning og samtidig at opptil 1 av 5 kan være feilinformert.

Valgdirektoratet introduserte nye plattformer til 2023 i form av YouTube (videoannonser) og Spotify (podkastannonser), som har fått god oppmerksomhet. Oppmerksomhetsmålingen viser at halvparten av velgerne som hadde fått informasjon via Podcast, YouTube og Spotify mener at det hadde betydning for deres stemmegivning. Dette indikerer at direktoratets satsning har vært god.

En stor andel velgere åpnet valgkortet. Mange av disse synes at informasjonen var nyttig, noe som viser at arbeidet direktoratet har lagt ned i klarspråk, forenkling, og tilpasning av praktisk informasjon, gir resultater. Det er imidlertid et forbedringspotensial, da noen velgere måtte oppsøke informasjon om hvordan valgkortet skulle åpnes. De fleste opplever ingen problemer med å orientere seg om valget. Av velgerne med størst problemer, handler dette om hvordan man skal bruke stemmeseddelen og hvordan personstemmer oppgis.

Nesten alle velgere som ønsker å finne praktisk informasjon om valget, søker på nett eller bruker kommunens nettsider eller valg.no. De fleste som kontakter kommunen eller Valgdirektoratet, gjør dette for å finne ut hvor eller når de kan stemme.

De fleste velgere vet at de må ha legitimasjon for å stemme. Mange av velgerne oppgir god tilgang til og god informasjon om forhåndsstemming, opp mot 20 prosent oppgir at de vet om tidspunkt eller sted for forhåndsstemming. Det er videre flere som tror at de kan stemme i hvilken som helst kommune på valgdagen. Det er derfor forbedringspotensial i informasjonen som gis om dette.

Det er en nedgang i fremmøteprosenten fra 64,7 ved valget i 2019 til 62,4 i 2023. Samtidig er det slik at fremmøteprosenten, altså tall for om velgerne faktisk bruker sin stemmerett, påvirkes av langt flere faktorer enn bare informasjon om valget som direktoratet gir. 1 av 3 mener informasjonstiltak hadde betydning for om de stemte.

På bakgrunn av resultatene i oppmerksomhetsmålingen når det gjelder bruken av og effekten av informasjonstiltakene som direktoratet leverte, er det grunnlag for å si at måloppnåelsen for hovedmål 2 har vært god.

Mål 3: God tilgjengelighet ved valg

"God tilgjengelighet for alle velgere uavhengig av funksjonsevne er et viktig demokratisk prinsipp. Direktoratet har ansvar for at kommunene har god informasjon om hvilke krav regelverket stiller, og om hvordan de kan sørge for god tilgjengelighet for velgerne. Direktoratet skal sørge for at det er mulig for kommunene å anskaffe universelt utformet valgutstyr. Det er også viktig å legge til rette for stemmegivning utenfor landets grenser, og direktoratet skal sørge for at det er mulig å stemme på utenriksstasjoner og andre aktuelle steder i utlandet."

Styringsparametere

I tildelingsbrevet for 2023 er det under mål 3 gitt følgende styringsparametere:

- Antall kommuner som oppgir å ha universelt utformet valgutstyr sammenlignet med forrige valg
- Antall valglokaler kommunene selv oppgir som tilgjengelig for alle sammenlignet med forrige valg

Arbeid med tilgjengelighet

Direktoratet har arbeidet strukturert og helhetlig med tema tilgjengelighet ved valg over tid. Arbeidet er mangefasettert og de interne målsetninger for arbeidet med tilgjengelighet er

- alle velgere har god tilgjengelighet til valg, uavhengig av funksjonsevne
- kommunene har fått god informasjon om regelverkskrav
- kommunene har fått god informasjon om hvordan sikre god tilgjengelighet for velgerne
- direktoratet har bistått kommunene og sikret at kommunene arbeider med å sikre tilgjengelighet ved valg og informasjon til alle velgere
- kommunene har mulighet til å anskaffe universelt utformet valgutstyr
- det er mulig å stemme på utenriksstasjoner og andre aktuelle steder i utlandet
- alle relevante interessenter har tilgjengelig valgmateriell før stemmegivningen starter

Evalueringen av tema tilgjengelighet ved valget i 2021 viste at tilgjengeligheten i hovedsakelig var god, det var svært få negative reaksjoner fra velgere eller organisasjoner. Kommunene mente også at de tilbyr tilgjengelige valglokaler. Valgdirektoratets interne vurderinger er likevel at arbeidet rundt tilgjengelighet kan styrkes. Valgdirektoratet har siden valget i 2021 videreført og oppdatert veilederen for tilgjengelighet. I denne finner kommunen informasjon om regelverkskrav, praktiske tips og sjekklistene for hva som er viktig å ivareta.

Informasjon til kommunene om tilgjengelighet ble gitt i direktoratets valgkonferanser, i tillegg til konkret informasjon og veiledning som alltid er tilgjengelig på valgmedarbeiderportalen.

91 prosent av kommunene oppgir at samtlige valglokaler i forhåndsstemmeperioden var tilgjengelig for alle velgergrupper. Dette er like under 2021-valget hvor 97 prosent oppga at samtlige lokaler var tilgjengelige. Det er 22 kommuner som svarer at de hadde forhåndsstemmelokaler som ikke var tilgjengelig for alle velgergrupper. De fleste kommunene oppgir at ett lokale ikke var tilgjengelig for alle velgergrupper.

92 prosent av kommunene oppgir at samtlige valglokaler på valgdagen var tilgjengelige for alle velgergrupper. Dette er på samme nivå som ved valgene i 2021 og 2019. Det er 20 kommuner som oppgir at ikke alle valglokaler på valgdagen var tilgjengelige for alle velgergrupper.

Nettstedet valglokaler.no er en tjeneste der velgerne kan gå inn for å finne oversikt over valglokalene. Tjenesten ble videreutviklet til valget i 2023 ved å legge inn fem ulike tilgjengelighetsparametere for hvert valglokale. Kommunene kunne markere hvilke kvalifikasjoner hvert valglokale hadde, som for eksempel tilgjengelige rullestolramper, eller at det var gode parkeringsmuligheter på utsiden.

Utenriksstemmegivning

Høsten 2022 ble kontakten med Utenriksdepartementet etablert. Hensikten var å få en forbedring av samhandlingen om utsendelse av materiell for utenriksstemmegivningen. I valgåret ble materialet sendt ut til utenriksstasjonene slik at stemmegivninger på utenriksstasjonene ble gjort mulig.

Arbeidet med valgmateriellet gikk etter planen. Alle parter hadde tilgjengelige materiell til riktig tid for valg gjennomføringen.

Valgutstyr

Det er et mål at kommunene har universelt utformet valgutstyr tilgjengelig. Valgdirektoratet har inngått rammeavtale med en leverandør av valgutstyr som kommunene kan velge å benytte. Gjennom leverandøren tilbys universelt utformet valgutstyr. Til valget i 2023 ble det utviklet et nytt valgavlukke, der det var fokus på ytterligere forbedringer av tilgjengeligheten for alle velgere. Det er gitt gode tilbakemeldinger på valgavluken, samtidig som det er gitt konstruktive tilbakemeldinger på forbedringspunkter. Disse forbedringspunktene er tatt videre med leverandøren.

Oslo Economics har gjennom sin rapport "Brukerundersøkelse om universelt valgutstyr" fra høsten 2023 undersøkt hvordan kommunene og brukerorganisasjoner evaluerer valgutstyret. I underkant av 60 prosent kjøpte nytt valgutstyr til valget 2023. 31 prosent av kommunene opplyser at de kjøper noe nytt valgutstyr til hvert valg, mens 19 prosent oppgir at de kjøper noe nytt annet hvert år. Når kommunene kjøper nytt valgutstyr, bruker rundt 90 prosent rammeavtalen Valgdirektoratet tilbyr.

Gjennom denne rammeavtalen er kommunene sikret universelt utformet valgutstyr. Det er imidlertid en betydelig andel kommuner som fremdeles benytter gammelt valgutstyr, utstyr som ikke har samme grad av universell utforming. Valgdirektoratet har ingen myndighet overfor kommunene i valg av utstyr. Det direktoratet kan sikre er at de gjennom rammeavtalen kun tilbys universelt utformede produkter.

For ressursbruk knyttet til valgutstyr vises til figur 7 Valggjennomføring.

Tilgjengelighet på våre nettsider

I 2023 ble alle offentlige nettsider pålagt å ha gjennomført en vurdering av tilgjengeligheten. Valgdirektoratet gjennomførte disse innen fristen. Tilgjengelighetserklæringer finnes på direktoratets nettsider. Gjennomgangen viste at direktoratets sider hadde noen mangler. Dette er mangler som blir arbeidet med for å rette.

Evaluerings, analyse og måloppnåelse

Valgdirektoratet har ikke registrert store feil eller mangler ved tilgjengeligheten for velgere ved valget i 2023. Kommunene har ikke meldt inn problemstillinger knyttet til dette, og direktoratet har ikke identifisert problemstillinger, feil eller mangler innmeldt fra velgere. Dette gjelder både stemmegivning utenriks og valggjennomføringen i sin helhet.

En kvalitativt god analyse av måloppnåelse på området tilgjengelighet er vanskelig. Direktoratet legger til grunn opplysninger om at det ikke er meldt inn feil eller mangler på området, og kommunenes tilbakemeldinger om tilgjengelige og universelt utformede valglokaler. På bakgrunn av dette vurderer Valgdirektoratet at målet om god tilgjengelighet ved valg er oppnådd.

IV. Styring og kontroll i virksomheten

Overordnet vurdering av styring og kontroll

Valgdirektoratet jobber kontinuerlig for å sikre at organisasjonen når sine mål, og er i stand til å løse oppdrag gitt av departementet. Ledelse og ansatte jobber sammen om å opprettholde en effektiv drift, god økonomistyring og pålitelig rapportering. Direktoratet benytter mål- og resultatstyring som sitt grunnleggende styringsprinsipp, jf. Kap. III.

Valgdirektoratet har siden oppstarten i 2016 jobbet med å bygge opp et hensiktsmessig system for helhetlig styring og kontroll, basert på veileder for mål og resultatstyring i staten. Den overordnede risikovurderingen som gjennomføres årlig viser at risikobildet gjennomgående ikke er kritisk, men at det er risiko og sårbarhet knyttet til styringen av Valgdirektoratet. Risikostyringen er beskrevet nærmere nedenfor.

Vesentlige forhold

Risikostyring og arbeidet med forebyggende sikkerhet

Direktoratets overordnede mål om å opprettholde høy tillit til valg og demokratiet i befolkningen gjennom å sikre frie, direkte og hemmelige valg skal alltid ligge til grunn i arbeidet med risiko og sårbarhet.

Valgdirektoratet har i løpet av 2023 foretatt løpende analyser av risiko og sårbarhet knyttet til virksomhetsstyring og valg gjennomføring. Fokuset har vært på å utarbeide gode beskrivelser av mulige hendelser og tiltak med tilhørende sannsynlighet og konsekvens knyttet til hvert mål, delmål og

oppdrag i tildelingsbrevet. Risikoanalysene er oversendt KDD i henhold til angitte frister i styringskalenderen for 2023.

Valgdirektoratet følger utviklingen i trusselbildet som en følge av krigen i Ukraina tett og har styrket egenberedskapen i takt med utviklingen. Beredskapen knyttet til hendelseshåndtering IKT er styrket, og direktoratet har sikret tilgang på ressurser via eksisterende rammeavtaler.

I august 2023 gjennomførte direktoratet en beredskapsøvelse, med støtte til planlegging og gjennomføring fra eksterne leverandører. Øvelsen skulle utfordre direktoratet på hendelseshåndtering og sikre at direktoratet var rustet til å håndtere uønskede hendelser knyttet til valg gjennomføring. Evalueringen etter øvelsen viste at direktoratet har gode kapasiteter til å håndtere denne type hendelser, men at det var rom for forbedringer på noen områder. De fleste av tiltaksforslagene i evalueringsrapporten ble iverksatt før valget. Resterende tiltak vil gjennomføres fortløpende.

Basert på helhetsvurdering av risiko og sårbarhet er Valgdirektoratets vurdering at arbeidet med risikostyring og forebyggende sikkerhet er levert i tråd med hovedinstruks, tildelingsbrev og regelverk.

Personvern

Samtlige kommuner og fylkeskommuner har signert avtale om behandling av personopplysninger ved kommuner og fylkeskommuner for bruk av valgadministrasjonssystemet EVA i valg gjennomføringen. Avtalen forplikter Valgdirektoratet til å behandle personopplysninger på vegne av kommuner og fylkeskommuner på en sikker måte, og i samsvar med den til enhver tid gjeldende lovgiving

Bemannings-, kapasitets- og kompetansesituasjon

Som tabell 1 nøkkeltall viser i kapittel 2, ble antall avtalte årsverk redusert fra 32 i 2021 til 30 i 2022 for så å øke til 33 i 2023. Økningen det siste året har sammenheng med ansettelse av tre midlertidige stillinger i valg gjennomføringen.

Alle stillinger har vært besatt i 2023. Valgdirektoratet har gjennomført fem ansettelsesprosesser, hvorav 2 til faste stillinger og 3 til midlertidige stillinger. Det har vært viktig å fortsette arbeidet med å rekruttere og sikre kompetansen i hele organisasjonen fram mot valget. Valgdirektoratet er en liten organisasjon med få ressurser innen flere kritiske fagområder. Direktoratet har en stor avhengighet til andre offentlige og private aktører for å kunne levere tjenester med nødvendig kvalitet og sikkerhet.

Som en del av arbeidet med å rekruttere og beholde høy kompetanse i Valgdirektoratet får alle ansatte tilbud om å jobbe fra hjemmekontor inntil to dager i uken, forutsatt at de har egnede arbeidsoppgaver. Fram til nå har ordningen gitt positive resultater i forhold til både tjenesteproduksjon og arbeidsmiljø. Det er lagt til rette med teknisk utstyr og kontormøbler for alle ansatte. Teams blir benyttet som kommunikasjonsverktøy og møteromsfasilitetene er tilpasset for hybride møter.

Forvaltning av eiendeler

Valgdirektoratet har eiendeler innen områdene inventar og teknisk IT-utstyr. Inventar består av kontormøbler og kontorutstyr i kontorlokalene i Tønsberg og på den ansattes hjemmekontor. Teknisk IT-utstyr består av kontormaskiner, skannere, servere og annen infrastruktur knyttet til drift av fagsystemene i valg gjennomføring. I tillegg eier Valgdirektoratet ansattes dataskjermer både i kontorlokalene og på hjemmekontor, samt de ansattes mobiltelefoner. Alle eiendeler er i sin helhet kostnadsført ved anskaffelse. Valgdirektoratet holder kontroll med eiendelene i et system for styring av fysiske verdier, blant annet maskinvare og klienter som brukes i forbindelse med drift og utvikling av EVA.

Riksrevisjonen

Det er gjennomført ett innledende møte med Riksrevisjonen i 2023. Møtet omhandlet blant annet forventningsavklaring og revisjonsprosess i forbindelse med avlegging av regnskapet 2023. I tillegg ble prosessflyten for lønn, regnskap og tilskudd gjennomgått.

Direktoratet har fremskaffet dokumentasjonen revisjonen har etterspurt, og avlegger årsregnskapet innen fristen. Riksrevisjonen har foreløpig ikke hatt merknader til årsregnskapet.

Informasjonssikkerhet

Valgdirektoratet jobber kontinuerlig med å forbedre sikkerheten i direktoratet, både internt og i tjenestene som

leveres. Det er tett samarbeid med sentrale samfunnsaktører på området. Direktoratet samarbeider med blant annet Nasjonale sikkerhetsmyndigheter (NSM), Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) for å opprettholde et oppdatert bilde på trusler, sårbarheter og anbefalte sikringstiltak.

Løpende gjennom året har Valgdirektoratet gjennomført kompetansehevede tiltak på sentrale ressurser innenfor sikkerhetsområdet. Dette innebærer blant annet deltagelse på relevante konferanser, opplæring via e-læringskurs fra NSM og ulike aktiviteter knyttet til nasjonal sikkerhetsmåned.

Knyttet til arbeidet med informasjonssikkerhet tar Valgdirektoratet utgangspunkt i NSMs veileder Grunnprinsipper for IKT-sikkerhet. Denne veilederen er også førende for utforming av Valgdirektoratets veiledning til kommuner og fylkeskommuner i forbindelse med valg. Direktoratet har også etablert en ISMS (Information Security Management System) som er basert på ISO 27001 standarden.

Personalmessige forhold og arbeidsmiljø

Samarbeidsforum

Samarbeidsforum, som er sammensatt av representanter fra arbeidsgiversiden, arbeidstakerorganisasjonene og verneombudet, har hatt fire møter i 2023. Forumet har behandlet 36 saker innen fagområdet for HR, arbeidsmiljø og økonomistyring.

Likestilling og diskriminering

Valgdirektoratet har lagt til grunn veilederen «Statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitets- og rapporteringsplikten» i arbeidet med likestilling og diskriminering. I denne sammenheng vises det til vedlegg, Tabell 1: Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn) og Tabell 2: Tiltaksoversikt og handlingsplan for Valgdirektoratet.

Lærlinger

Valgdirektoratet har inngått samarbeidsavtaler med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) hvor Valgdirektoratet kjøper tjenester på områdene arkiv, sentralbord, sikkerhet, renhold, kantine og IKT-tjenester.

Direktoratet samarbeider med DSB om bruk av lærlinger innen disse områdene. Begrunnelsen for samarbeidet er at det ikke er nok aktiviteter i Valgdirektoratet alene til å oppfylle kravene til et lærlingeforløp. Det har vært 3 IKT-lærlinger hos DSB, som har Valgdirektoratet i sin portefølje. I tillegg er det i 2023 ansatt en lærling innenfor arkivfaget som Valgdirektoratet finansierer med 20 prosent.

Hvert år tar Valgdirektoratet imot praksisstudenter fra universiteter, som følger et strukturert opplegg som er planlagt på forhånd. I 2023 hadde direktoratet to studenter fra statsvitenskap ved Universitetet i Oslo som praksisstudenter.

Desentralisert arbeid

Valgdirektoratet har, gjennom felles føringer, blidt bedt om å vurdere muligheten for å øke bruken av desentralisert arbeid, med det formål å oppnå mer desentralisering av statlige arbeidsplasser og styrke lokale fagmiljø, som kan gi distriktpolitisk gevinst.

Valgdirektoratet vurderer denne muligheten ved rekruttering av alle fremtidige stillinger. I 2023 har det ikke vært gjennomført rekrutteringsprosesser der muligheten for desentralisert arbeid har vært aktuelt.

Oppfølging av tillitsreformen

Som en oppfølging av tillitsreformen blir direktoratet bedt om å rapportere konkrete planer for pilotprosjekter med oppstart i 2024. Valgdirektoratet har ingen planer om nye konkrete prosjekter.

Våren 2022 innførte direktoratet en justert tjenestestruktur og en arbeidsmetode som skal styrke samhandlingen blant medarbeiderne. Det ble innført en teamstruktur basert på selvstyrte team (autonome team) og fokus på kollektivt ansvar for tjenesteleveranser og måloppnåelse for teamet. Valgdirektoratet har arbeidet på denne nye justerte måten i planleggingen, forberedelsene og gjennomføringen av tjenesteleveranser til valget i 2023. Direktoratet vil evaluere strukturen og arbeidsmetoden i forbindelse med evaluering av valg gjennomføringen. Korrigerende tiltak vil igangsatt i etterkant av evalueringen og vil fortsette inn i 2024.

V. Vurdering av framtidssutsikter

Valgdirektoratet er, basert på interne og eksterne evaluering, godt rustet til å ivareta samfunnsoppdraget og bidra til en sikker og korrekt valggjennomføring på kort og lang sikt.

Det har vært en tett og god dialog med kommunene, fylkeskommunene og Kommunal- og distriktsdepartementet i arbeidet, noe som bidrar til behovstilpassede tjenester og med tilfredsstillende kvalitet.

Valgdirektoratet har et kontinuerlig søkelys på organisasjons- og kompetanseutvikling, og arbeider systematisk med videreutvikling av rutiner og tjenestene som støtter valggjennomføringen. Dagens rammer, samt planlagte tiltak og prioriteringer, gir et godt grunnlag for evnen til å løse samfunnsoppdraget på tillitsvekkende og sikker måte.

Kommunene og fylkeskommunene vil fortsatt være Valgdirektoratets primære målgruppe, og omfanget av tjenester til valggjennomføring forventes i hovedsak å bli videreført og videreutviklet innenfor de samme rammer. Valgdirektoratet vil arbeide aktivt med regjeringens mål om økt digitalisering innenfor Valgdirektoratets oppgaveportefølje, og utrede mulighetene for effektivisering og forenkling sammen med kommunene, fylkeskommunene og KDD.

Et fortsatt sterkt fokus på god kommunikasjon og åpenhet knyttet til valg og valggjennomføring vil bidra til å opprettholde høy tillit til valg og valggjennomføring i befolkningen. Sikkerhet og beredskap vil fortsatt stå sentralt i Valgdirektoratets videre arbeid, og bidra til å opprettholde høy tillit til valg og valggjennomføring i befolkningen. Videreføring av et nært samarbeid med statlige og private aktører innen sikkerhet og beredskap og kontinuerlig modernisering og videreutvikling av systemstøtten vil være kritisk for å opprettholde en tjenestekvalitet som sikrer frie, direkte og hemmelige valg i fremtiden.

I 2024 vil Valgdirektoratet videreføre arbeidet med strategisk utvikling av tjenester og målrettet kompetansebygging parallelt med tilrettelegging for en sikker og korrekt valggjennomføring.

Videreutvikling av løsningen for elektronisk underskrift og behandling av listeforslag legger også grunnlag for en bedre støtte til partier og lag i deres forberedelser til valg.

Det pågående arbeidet ny valglov, basert på med NOU 2020: 6 Frie og hemmelige valg — Ny valglov fra valglovutvalget, vil i stor grad legge premisser for Valgdirektoratets rolle, ansvar og tjenesteportefølje.

Utover vårt ordinære samfunnsoppdrag har tilleggsoppdraget med tilrettelegging og gjennomføring av folkeavstemninger i tidligere Søgne og Songdalen kommune gitt oss ny kompetanse og et grunnlag for å kunne utvikle tjenester og systemstøtte som kan tilbys samtlige kommuner ved eventuelle gjennomføringer av folkeavstemninger.

VI. Årsregnskap

Ledelseskommentarer årsregnskapet 2023

Formål

Valgdirektoratet skal bidra til et velfungerende demokrati ved å opprettholde befolkningens tillit til valggjennomføringen.

Valgdirektoratets overordnede prioritering for 2023 var å gjøre nødvendige forberedelser og gjennomføre valgene i 2023. Parallelt har direktoratet jobbet med avklaringer og planlegging av implementering av ny valglov til stortingsvalget i 2025. I tillegg er det utviklet tjenester og systemstøtte for gjennomføring av folkeavstemninger.

Direktoratet skal sørge for at valg til kommunestyre, fylkesting, Sameting og Storting lar seg gjennomføre på en korrekt, sikker, åpen og tillitvekkende måte. Organisasjonen er videreutviklet med hensyn til kompetanse og kapasitet. Overordnede fokus i dette arbeidet har vært å videreføre og videreutvikle rutiner og systemer på en måte som opprettholder den høye tilliten til valg i befolkningen.

Åpenhet om hvordan valg gjennomføres er viktig for å opprettholde befolkningens tillit til demokratiet. Valgdirektoratet må sørge for å ivareta dette, samtidig som det må følge opp det til enhver tid gjeldende trusselbildet og gjøre nødvendige sikkerhetstiltak.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i tråd med regelverket for økonomistyring i staten og krav fra Kommunal og distriktsdepartementet i virksomhets- og økonomiinstruks for Valgdirektoratet. Jeg mener at regnskapet gir et dekkende bilde av Valgdirektoratets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

I Prop. 1 S (2022–2023), jf. Innst. 16 S (2022–2023), ble Valgdirektoratet tildelt en driftsbevilgning på 114,9 millioner

kroner over kap. 578, post 01. Det ble overført en bevilgning på 2,6 millioner kroner knyttet til mindretgift i 2022. I Prop. 118 S (RNB 2023) og Innst. 490 S (2022-2023) ble det bevilget 2,7 millioner kroner, i hovedsak kompensasjon for økt lønns- og prisvekst. I Prop. 22 S og Innst. 126 S (2023-2024) ble budsjettet nedjustert med 8 millioner kroner, slik at bevilgning på post 01 til sammen var 112,2 millioner kroner.

I Prop. 1 S (2022–2023), jf. Innst. 16 S (2022–2023), ble Valgdirektoratet tildelt en bevilgning til informasjonstiltak over post 70 på 5,7 millioner kroner. I Prop. 118 S (RNB 2023) og Innst. 490 S (2022-2023) ble det bevilget ytterligere 0,1 millioner kroner til informasjonstiltak, som senere ble nedjustert i Prop. 22 S. og Innst. 126 S (2023-2024).

Samlet for post 01 og post 70 var bevilgningen på 117,9 millioner kroner. Gjennomføring av valget gir svingninger i utgiftsbilde sammenlignet med året før. Det er derfor riktig å sammenligne valgår med valgår, og mellomvalgår med mellomvalgår.

Artskontorrapporteringen viser at rapporterte driftsutgifter over post 01 summerte seg til 96,6 millioner kroner. Av dette utgjorde utbetalinger til lønn og sosiale utgifter 35,6 millioner kroner, og andre driftsutgifter 60,3 millioner kroner.

Valgdirektoratet har en mindretgift i 2023 på post 01 på 15,6 millioner kroner. Dette kommer hovedsakelig av lavere utgifter i forbindelse med valggjennomføringen og mindre forbruk av konsulenttjenester enn budsjettet.

Post 70 har et mindretgift på 13 000 kroner. Dette skyldes tilbakebetaling av ubrukte tilskuddsmidler fra to av tilskuddsmottakerne.

Valgdirektoratet søker om overføring av ubrukte midler på 5,5 millioner kroner fra 2023 til 2024.

Mellomværende med statskassen utgjorde 2,3 millioner kroner per 31. desember 2023. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværendet består av. Foruten rapportert

mellomværende, har Valgdirektoratet pådratt seg en leverandørgjeld på 2,9 millioner kroner. Beløpene fremkommer ikke som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 9.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Valgdirektoratet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetning en vil foreligge innen 1. mai 2023. Beretningen blir publisert på Valgdirektoratets nettsider.

Bjørn Berg
Direktør, Valgdirektoratet
Tønsberg, 15.03.2023

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret.
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte

belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen *Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen* bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen *Spesifisering av bokført avregning med statskassen*. Notene viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Samlet tildeling	Regnskap 2023	Merutgift (-) og Mindreutgift
0578	Valgdirektoratet, driftsutgifter	01	112 218 000	96 614 326	15 603 674
0578	Informasjonstiltak	70	5 665 000	5 652 372	12 628
1633	Nettoordning for MVA i staten	01	0	12 121 577	
Sum utgiftsført			117 883 000	114 388 275	15 616 302

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Samlet tildeling	Regnskap 2023	Merinntekt og mindreinntekt (-)
5309	Tilfeldige inntekter	29	0	54 295	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	0	4 534 322	
Sum inntektsført			0	4 588 616	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet				109 799 658	
---	--	--	--	--------------------	--

Kapitalkontoer					
60094401	Norges Bank KK/innbetalinger			1 036 211	
60094402	Norges Bank KK/utbetalinger			-110 500 720	
705034	Endring i mellomværende med statskassen			-335 149	
				0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)					
Konto	Tekst		31.12.2023	31.12.2022	Endring
705034	Mellomværende med statskassen		-2 348 229	-2 013 080	-335 149

Note A - Forklaring av samlet tildeling

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra 2022	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0578.01	2 645 000	109 573 000	112 218 000
0578.70		5 664 000	5 664 000

Note B – Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til 2023

Kapittel og post	0578.01
Merutgift(-)/mindre utgift	15 603 674
Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	15 603 674
Sum grunnlag for overføring	15 603 674
Maks. overførbart beløp *	5 479 000
Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten	5 479 000

* Maksimalt beløp som kan overføres er 5 prosent av årets bevilgning på post 01

	Note	2023	2022	2021
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet				
Innbetalinger fra gebyrer	1			0
Andre innbetalinger	1	1 000	500	1 120
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		1 000	500	1 120
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet				
Utbetalinger til lønn	2	35 551 395	29 451 331	31 560 860
Andre utbetalinger til drift	3	60 273 530	20 831 114	58 991 004
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		95 824 925	50 282 446	90 551 864
Netto rapporterte driftsutgifter		95 823 925	50 281 946	90 550 744
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet				
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet				
Utbetaling til investeringer	5	790 028	710 016	413 997
Utbetaling til kjøp av aksjer	5, 9 del B	0	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	373	0	440
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		790 401	710 016	414 437
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		790 401	710 016	414 437
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten				
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	7	0	4 789	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	4 789	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten				

Utbetalinger av tilskudd og stønader	8	5 652 372	0	5 239 574
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		5 652 372	0	5 239 574
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler				
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		54 295	37 117	39 264
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		4 534 322	3 627 546	3 862 531
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		12 121 577	4 808 445	12 654 275
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		7 532 960	1 143 782	8 752 481
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		109 799 658	52 130 954	104 957 235

Oversikt over mellomværende med statskassen				
Eiendeler og gjeld				
Fordringer		0	0	0
Kasse		0	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0	0
Skyldig skattetrekk		-1 454 611	-1 257 100	-1 260 410
Skyldige offentlige avgifter		-20 407	-30 977	-22 866
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		-873 211	-725 003	0
Sum mellomværende med statskassen	8	- 2 348 229	- 2 013 080	-1 283 276

Note 1 – Innbetalinger fra drift

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>			
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>			
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>			
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>			0
<i>Annen driftsrelatert inntekt</i>	1 000	500	1 120
Sum andre innbetalinger	1 000	500	1 120
Sum innbetalinger fra drift	1 000	500	1 120

Note 2 – Utbetaling til lønn

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Lønn*	29 129 411	24 730 389	25 283 627
Arbeidsgiveravgift	4 534 322	3 627 546	3 862 531
Pensjonsutgifter**	2 216 900	2 128 006	2 854 218
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-1 023 583	-1 463 603	-861 573
Andre ytelser	694 346	428 993	422 057
Sum utbetalinger til lønn	35 551 395	29 451 331	31 560 860
Antall utførte årsverk:	31,96	27,03	30,32

* Lønnsutgiftene i 2023 har økt betydelig fra tidligere år. Økningen skyldes blant annet at Valgdirektoratet i større grad har hatt alle stillinger besatt gjennom hele året enn i 2021 og 2022. Året 2023 har vært et normalt driftsår, hvor stillingene i hovedsak har vært besatt. Lønnsoppgjøret i 2023 har også vært en årsak til økningen i utgiftene. Valgdirektoratet hadde et lønnsoppgjør på 6,5 prosent i 2023 og i 2021 og 2022 lå de på henholdsvis 4,8 prosent og 3,1 prosent.

**Fra 2022 har SPK lagt om pensjonspremiemodellen for statlige virksomheter. Fra 1. januar 2022 betaler alle statlige virksomheter en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien. At premien er virksomhetsspesifikk, betyr at den beregnes ut fra den enkelte virksomhets forhold, ikke for grupper av virksomheter samlet. At den er hendelsesbasert, betyr at den tar hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden i virksomheten, slik at premiereserven er ajour i forhold til medlemmets opptjening. Medlemsandelen på to prosent av lønnsgrunnlaget er uendret.

** Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2023 11,8 prosent. For regnskapsåret 2022 utgjorde premiesatsen 11,2 prosent.

Note 3 – Andre driftsutgifter

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Husleie	1 553 987	1 521 020	1 468 342
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0	8 108
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	597 034	34 624	118 527
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	109	990	7 238
Mindre utstyrsanskaffelser	190 916	140 501	427 846
Leie av maskiner, inventar og lignende	6 453 461	7 981 361	6 432 423
Kjøp av konsulenttjenester*	9 874 832	2 990 896	19 488 977
Kjøp av fremmede tjenester**	13 574 466	6 295 091	9 304 966
Reiser og diett	497 899	426 998	172 435
Øvrige driftsutgifter	27 548 825	1 439 634	21 562 142
Sum andre utbetalinger til drift	60 273 530	20 831 114	58 991 004

* I 2023 var konsulentutgifter lavere enn i 2021. Årsaken er at direktoratet i 2021 hadde utgifter som ikke var aktuelle i 2023, som for eksempel en beredskapskampanje knyttet til pandemien og en utredning for å kartlegge behov for ressurser, samt sikkerhetsarbeid som konsulenter utførte.

** I 2023 var utgifter til kjøp av fremmede tjenester høyere enn i 2021. Dette skyldes høyere utgifter til kjøp av tjenester knyttet til samlokalisering og større utgifter til løpende driftsoppgaver IKT i 2023 enn i 2021.

Note 4 – Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>			
Renteinntekter	0	0	0
Valutagevinst	0	0	0
Annen finansinntekt	0	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>			
Renteutgifter	373	0	440
Valutatap	0	0	0
Annen finansutgift	0	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	373	0	440

Note 5 – Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
<i>Utbetaling til investeringer</i>			
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	790 028	710 016	413 997
Sum utbetaling til investeringer	790 028	710 016	413 997

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>			
Kapitalinnskudd	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0	0

Note 6 – Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	0	4 789	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	4 789	0

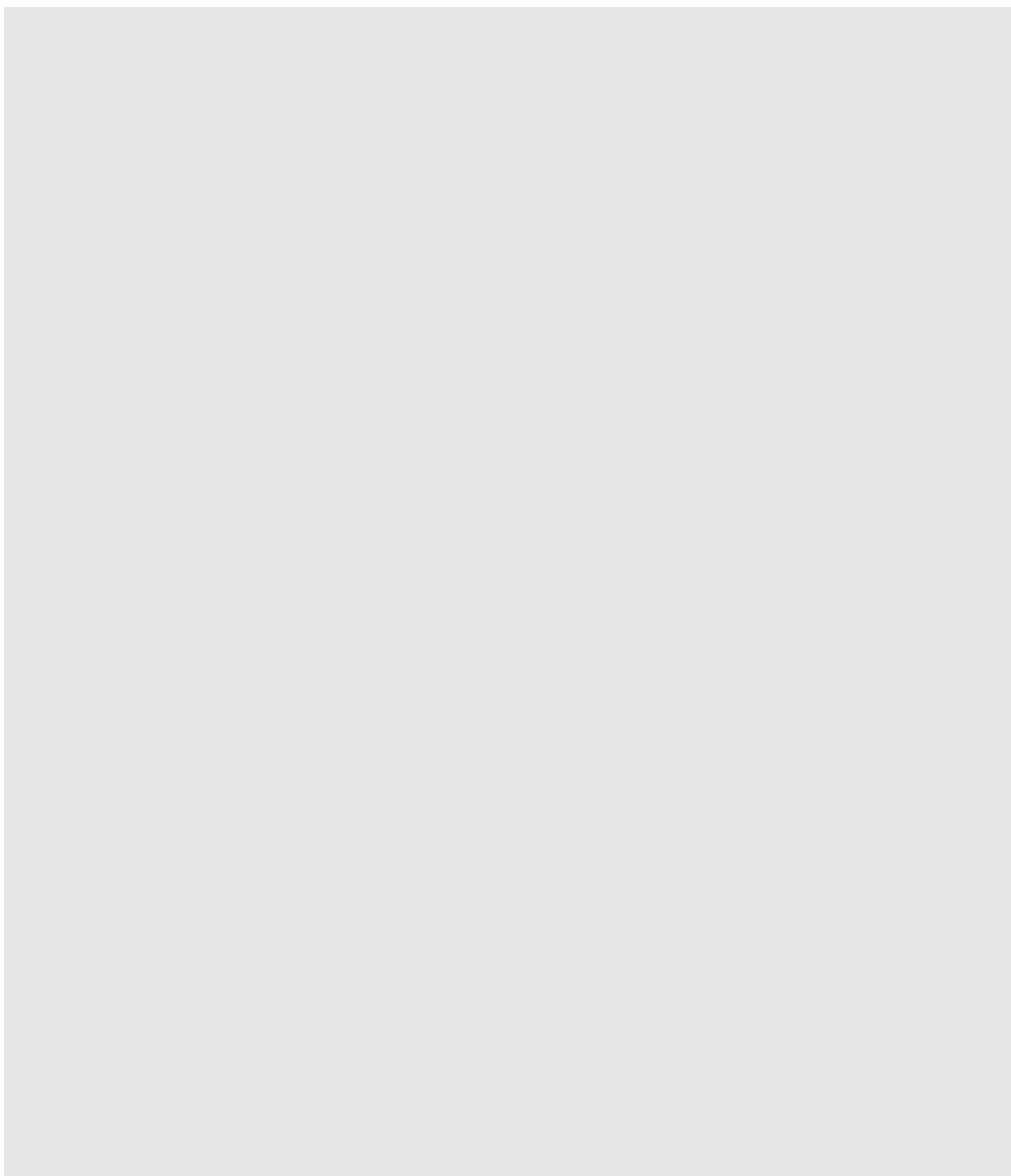
Note 7 – Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Tilskudd til ikke-finansielle foretak/ ideelle organisasjoner	5 652 372	0	5 239 574
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	5 652 372	0	5 239 574

Del A – Forskjellen mellom avregning og mellomværende med statskassen

		31.12.2023	31.12.2023	
		Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler				
	Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
	Obligasjoner	0	0	0
	Sum	0	0	0
Omløpsmidler				
	Kundefordringer	0	0	0
	Andre fordringer	0	0	0
	Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
	Sum	0	0	0
Langsiktig gjeld				
	Annen langsiktig gjeld	0	0	0
	Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld				
	Leverandørgjeld	-2 894 668	0	-2 894 668
	Skyldig skattetrekk	-1 454 611	-1 454 611	0
	Skyldige offentlige avgifter	-24 891	-20 407	-4 484
	Annen kortsiktig gjeld	0	-873 211	873 211
	Sum	-4 374 170	-2 348 229	-2 025 941
Sum		-4 374 170	-2 348 229	-2 025 941

VII. Vedlegg

Tabell 1: Registreringsskjema for tilstandsrapportering (kjønn)

		Kjønnsbalanse			Lønn		Deltid		Midlertidig ansettelse*		Foreldrepermisjon		Legemeldt sykefravær		Tiltak 1		Tiltak 2		
		M%	K%	Total(N)	M (kr)	K (kr)	M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	Kpro sent	Mpro sent	Kpro sent	
Totalt i virksomheten	I år	65,6	34,4	32	820.506	868.037	0	0	33,33	66,67	100	0	0,32	1,34	0	0	0	0	
	I fjor	59,4	40,6	32	780.362	820.017	0	0	100	0	100		0,99	10,34	0	0	0	0	
Toppleidelse (Eks. ekspedisjonssjef/direktør)	I år	100	0	1	1.410.000	0	VEILEDNING TIL TABELLEN Stillingsnivåer: Når det gjelder kjønnsbalanse og lønn, er det viktig å se hvordan dette kan variere på ulike nivåer i virksomheten. Akkurat hvilke kategorier av stillinger som benyttes er opp til hver enkelt virksomhet. Kategorier av "likeverdig arbeid" skal benyttes. Som en tommelfingerregel bør oversikten skille mellom ledelse og mellomledelse, høyere og lavere saksbehandlere / fagarbeidere, samt en kategori for administrativt personale. Det bør spesifiseres hvem som inngår i kategoriene dersom det er uklart (for eksempel mellomledelse). Kjønnsbalanse: For å få en nyttig oversikt, er det viktig å se på andelen av hvert kjønn på hvert nivå. Samtidig er det viktig at antallet totalt på hvert nivå oppgis for å kunne se hvor store grupper det er snakk om. Det er plass til å fylle ut tall både for det året det rapporteres for ("i år") og forrige år ("i fjor") for å se på utviklingen. Lønn: Årslønn pr. heltidsekvivalent. Gjennomsnittet for menn og kvinner på ulike nivåer gir mest informasjon. Eventuelt kan kvinners lønn i prosent av menns lønn på hvert nivå oppgis. (eks. Menn 100prosent, Kvinner 85prosent). Deltid: Andelen av hvert kjønn som arbeider deltid. Ansettelse: Andelen av hvert kjønn som har midlertidig ansettelse. Foreldrepermisjon: Andelen av totalt foreldrepermisjonsuttak som benyttes av hvert kjønn. Sykefravær: Sykefraværprosent for hvert kjønn. Legemeldt fravær. Tiltak 1: Dersom det er gjort personalpolitiske tiltak som for eksempel lederutvikling, kompetanseheving eller seniortiltak, er det viktig å rapportere hvordan menn og kvinner benytter seg av tiltaket. De to viktigste tiltakene bør rapporteres. <i>*Antall midlertidige ansatte varierer fra valgår og mellomvalgår, som følge av økt bemanning i valg gjennomføringen</i> ** Kilde tabell: DFØ. Likestillingsanalyse fra Innsikt. Oppdaterte tall for både 2022 og 2023.												
	I fjor	100	0	1	1.346000	0													
Mellomledelse (Eks avdelingsledere)	I år	0	100	3	0	1.038.980													
	I fjor	0	100	4	0	977.502													
Kategori 1 (eks. seniorrådgiver)	I år	69,6	30,4	23	820.506	818.067													
	I fjor	65,2	34,8	23	771.610	769.401													
Kategori 2.(eks rådgiver)	I år	80	20	5	674.183	705.000													
	I fjor	75	25	4	635.577	595.000													
Kategori 3.(eks. 1. konsulent)	I år	0	0	0	0	0													
	I fjor	0	0	0	0	0													
Kategori 4.(eks konsulent /sekretær)	I år	33,3	67,70	0	429.800	429.800													
	I fjor	100		1	451.300														
Evt. timelønnte i virksomheten	I år	0	0	0	0	0													
	I fjor	0	0	0	0	0													

Tabell 2: Tiltaksoversikt og handlingsplan for Valgdirektoratet

Personal-område	Bakgrunn for tiltak	Beskrivelse av tiltak	Mål for tiltakene	Ansvarlig	Frist / Status	Resultat
Rekrut-tering	<p>Rekruttere innen målgruppe for mangfold og inkludering</p> <ul style="list-style-type: none"> Etnisitet Nedsatt funksjonshemming Hull i CV 	<p>Jobbet med mangfold og inkludering i stillingsannonser, og i utvelgelse av søkere.</p> <p>Velger alltid ut søkere fra begge kjønn hvis alle er kvalifiserte</p> <p>Kontakt med NAV ved midlertidige stillinger</p>	<p>Ansette innen målgruppene</p> <p>Bidrar til at arbeidsmiljøet blir mer mangfoldig</p>	Ledelse og HR	31.12. hvert år	Ansatt 2 personer i midlertidige stillinger med innvandrerbakgrunn.
Forfrem-melse og utviklings-muligheter	<p>Like muligheter for begge kjønn</p> <p>Utvikle og beholde kompetanse til det beste for hver enkelt ansatt og for organisasjonen</p>	<p>Ha fokus på like muligheter blant alle ansatte</p> <p>Lage kompetanseplan med Valgdirektorats og de ansattes behov</p> <p>Stimulere til kompetanseutvikling</p>	<p>Beholde ansatte</p> <p>Være konkurransedyktig ved rekruttering</p>	<p>Ledelse og HR</p> <p>Den enkelte ansatte</p>	31.12..hvert år	Det er gjennomført kompetanseutviklingstiltak for flere ansatte, og det er like muligheter for alle ansatte.
Lønns- og arbeids-vilkår	Likelønn skal være en av kriteriene ved lønnsforhandlingen	<p>Lønns- og resultatsamtaler</p> <p>Oversikt over helheten i organisasjonen for kvalitetssikre likelønn</p>	<p>Sikre kvalitet i lønnsutvikling for alle ansatte, uavhengig av kjønn.</p> <p>Like lønnsvilkår for ansatte</p>	Ledelse, HR og den enkelte ansatte	<p>Løpende</p> <p>Ved gjennomføring av lønnsforhandlinger</p>	<p>Alle har gjennomført utviklingssamtaler, og resultatsamtaler i forkant av lønnsamtalene.</p> <p>Det er en systematisk gjennomgang av lønnsutvikling på den enkelte ansatte ved lønnsforhandlinger.</p>
Tilrette-legging	Behov for hjemmekontor ifbm rekruttering, livsfaser og fleksibilitet Gi alle like muligheter til å jobbe hjemmefra	Hjemmekontorordning inntil 2 dager videreføres.	Alle ansatte skal ha en god arbeidsplass og gode forhold på hjemmekontor.	Ledelse, HR og den enkelte ansatte	Løpende	Alle har fått tilbud om skjerm, tastatur, kontorstol etc.

			Unngå arbeidsrelatert fravær pga ergonomi og andre forhold			
Mulighet for å kombinere arbeid og familieliv	Like muligheter for alle ansatte når det gjelder avtaler for å hindre stress, utbrenthet, sykdom når det gjelder forholdet mellom arbeid og familieliv	Avtale om hjemmekontor i perioder hvor ansatte har spesielle behov Avtale fleksible arbeidstider ved behov Gode rutiner ifbm behov for ivaretagelse av familiemedlemmer	Hindre sykdom blant ansatte Godt arbeidsmiljø Beholde kompetente medarbeidere	Ledelse, HR og den enkelte ansatte	Løpende	Det er tilrettelagt for fleksibel arbeidstidsordning både under pandemi og generelt. Det er gode digitale løsninger for samhandling.
Trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold	Valgdirektoratet har nulltoleranse mot all form for trakassering, diskriminering eller annen adferd som ansatte eller samarbeidspartnere kan oppfatte som krenkende eller truende	Jevnlige møter med tillitsvalgte i Samarbeidsforum Medarbeiderundersøkelser Personalreglement Rutine for varsling Personalhåndbok med informasjon rutiner, regler, skjemaer, kontaktpersoner osv.	Kunnskap om arbeidsmiljøet Fange opp eventuelle problemer før de eskalerer Ivareta ansatte og kollegaer	Ledelse, HR, alle ansatte	Løpende	Det er ikke gjort funn av noen hendelser.
Deltidsansatte	Valgdirektoratet vil tilrettelegge for deltidsstillinger avhengig av livssituasjon for den enkelte ansatte.	Kartlegges i gjennomføring av medarbeidersamtaler.	Beholde kompetanse ved å tilrettelegge for ansatte.	Ledelse og den enkelte ansatt	Løpende	Valgdirektoratet har per dags dato 1 deltidsansatt.

Diskrimineringsgrunnlagene det jobbes med: kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og kombinasjoner av disse grunnlagene

